

Притчи

Да се научим да живеем мъдро

10 материала за индивидуално
или групово изучаване
с бележки за водещия

Уилиам Маузър

Български християнски
студентски съюз

2025

Съдържание

Как да извлечем максимума от Притчите.....5

1. Изборът.....9
   Притчи 9
2. Безумецът.....12
   Притчи 7
3. Избягване на безумния.....15
   Притчи 13:19; 17:12; 18:2, 7; 20:3; 26:11
4. Намиране на Мъдростта.....18
   Притчи 13:10, 20; 14:12; 15:12; 21:30; 25:12
5. Лоши думи.....21
   Притчи 6:12-14; 16:30; 17:4; 18:8; 26:23; 29:5
6. Добри думи.....24
   Притчи 10:19; 15:23; 16:24; 17:10; 24:26; 25:11-12
7. Мързеливецът.....27
   Притчи 6:6-8; 13:4; 15:19; 22:13; 24:30-34; 26:14-16
8. Богатство и бедност.....30
   Притчи 10:4, 15, 22; 13:8; 18:11, 23; 19:4; 21:6; 30:8-9
9. Даване.....33
   Притчи 14:21, 31; 19:6, 17; 21:13
10. Планиране на бъдещето.....36
    Притчи 11:3; 14:12; 15:22; 16:9; 21:5, 31; 27:1

Лидерски бележки.....39

В това изучаване е използвано Ревизираното издание на Библията.

Как да извлечем максимума от Притчите

Всяка година в Америка се публикуват хиляди книги със заглавия, започващи с „Как да...“. Четейки ги, можеш да научиш как да си намериш работа, държавна помощ, развод, безплатна реклама, ипотека или дори участие в нощен клуб. Ще научиш как да си купиш кола, къща, малък бизнес или личен компютър. Можеш да станеш балонен артист, астролог, спортист, голфър, моден дизайнер, добър танцьор, пилот, майстор на манипулацията, механик или вампир. Има експерти, които ще те научат как да галиш котка, да избираш печеливши числа от лотарията, да отслабнеш с пет килограма бързо, да строиш огради или да раждаш деца.

Всички тези книги ни предлагат мъдрост – умения в една или друга област. Те се множат, защото всички ние се нуждаем от мъдрост, за да живеем успешно. Мъдростта носи успех и благополучие в работата, отношенията с близки и приятели, както и във връзката ни с Бога. Една библейска книга – Притчите на Соломон – е специализирана в мъдростта. Тя ни дава напътствия и насоки, които са практични, конкретни, разумни, здравословни, разбираеми, проницателни и плодотворни. Чрез нейното четене придобиваме умения във всички области на живота.

Откъде произхожда книгата на Притчите

Книгата на Притчите започва с надписа: **„Притчи на Давидовия син Соломон, Израилев цар“** Това обаче не означава, че Соломон е автор на всяка дума в книгата. В III Царе 4:32 се казва, че Соломон е изрекъл три хиляди притчи. Несъмнено той е съставил значителна част от тях лично.

В III Царе 4:34 се споменава, че царе от съседни народи изпращали делегации, за да чуят мъдростта на Соломон. Вероятно се е развил обмен на мъдрост между Соломон и онези, които идвали да се учат от него. Книгата на Притчите отразява този обмен.

Около триста притчи са обозначени като „Притчи на Соломон“ в Притчи 10:1–22:16. Вероятно този раздел е бил ядрото на колекцията. Няколко години по-късно писарите на цар Езекия добавили около 130 допълнителни притчи на Соломон, намиращи се в Притчи 25:1–29:27. „Думи на мъдрите“ се появяват в Притчи 22:17–24:22, последвани от „Още думи на мъдрите“ в Притчи 24:23-34. След това идват „Думите на Агур“ в Притчи 30:1-33, „Думите на цар Лемуил“ в

Притчи 31:1-9 и акростихът за добродетелната жена в Притчи 31:10-31. Ясно е, че книгата на Притчите, така както я познаваме днес, съдържа разнообразна колекция от притчи, събрани от различни мъдреци и поне една жена – майката на цар Лемуил.

Сравняването на книгата на Притчите с друга древна източна литература за мъдрост хвърля светлина върху произхода ѝ. За да обучават синовете си, придворни служители в много страни събирали мъдростта, натрупана през живота им в дипломатическа служба. От Египет имаме поне десет такива сборника – от „Наставленията на Ка-гемни“ и „Наставленията на принц Хордедеф“ от Старото царство (2686–2160 г. пр.н.е.), до „Наставленията на Онхшешонки“ от IV или V век пр.н.е. Съществува и акадски превод на шумерски оригинал, озаглавен „Наставленията на Шурупак“, датиращ около 1300 г. пр.н.е. Ахикар, който бил визир на асирийските царе Сенахериб и Есархадон през VII век пр.н.е., оставил „Думите на Ахикар“. „Притчите на Соломон, син на Давид, цар на Израил“ се нареждат сред тези и други сборници. Пророчески авторитети включили притчите на Соломон в канона на Писанието и наръчникът за обучение на царския син станал достъпен за всички Божии чада.

Какво ще направят за мен притчите на Соломон?

Соломон ни казва каква е целта на тази колекция в Притчи 1:2–6, а именно за придобиване на мъдрост и дисциплина; за разбиране на думи на прозрение; за изграждане на дисциплиниран и благоразумен живот, вършене на това, което е правилно, справедливо и честно; за даване на благоразумие на простите, знание и разсъдливост на младите — нека мъдрите слушат и увеличават знанието си, и нека разумните получат напътствие — за разбиране на притчи и пословици, думите и загадките на мъдрите.

Това учебно ръководство ще ви запознае с избрани притчи от колекцията на Соломон, групирани в десет различни теми. Въпросите за размисъл ще насочват мислите ви, докато разсъждавате върху значението на притчите и се учите да живеете по-мъдро.

Предложения за индивидуално изучаване

1. Когато започвате всяко изучаване, молете се Бог да ви говори чрез Своето Слово.

2. Прочетете въведението към изучаването и отговорете на въпроса за личен размисъл или упражнение. Това е предназначено да ви помогне да се фокусирате върху Бога и върху темата на изучаването.

3. Всяко изучаване разглежда конкретен текст – така че да можете да навлезете в значението, което автора придава в този контекст. Прочетете и препрочетете откъса, който ще изучавате. Ако това е книга, ще бъде полезно да прочетете цялата книга преди първото изучаване. Подгответе въпросите си, използвайки същите изрази и думи от превода на Библията, който смятате да използвате.

4. Това е индуктивно библейско изучаване, предназначено да ви помогне сами да откриете какво казва Писанието. Изучаването включва три вида въпроси. *Въпроси за наблюдение* питат за основни факти: кой, какво, кога, къде и как. *Въпроси за тълкуване* навлизат в значението на текста. *Въпроси за приложение* ви помагат да откриете какви са импликациите на текста за израстването в Христос. Тези три ключа отключват съкровищата на Писанието.

Запишете отговорите си на въпросите в личен дневник. Писането може да доведе до яснота и по-дълбоко разбиране както за вас самите, така и за Божието Слово.

5. Може да е полезно да имате под ръка библейски речник. Използвайте го, за да потърсите непознати думи, имена или места.

6. Използвайте предложената молитва, за да ви води в благодарност към Бога за това, което сте научили, и да се помолите за приложенията, които са дошли в ума ви.

7. Може да искате да преминете към предложението в раздела „Сега или по-късно“, или пък да използвате тази идея за следващото си изучаване.

Предложения за групово изучаване

1. Елате на група подготвени. Следвайте предложенията за индивидуално изучаване, споменати по-горе. Ще откриете, че внимателната подготовка значително ще обогати времето, прекарано в груповата дискусия.

2. Бъдете готови да участвате в дискусията. Лидерът на вашата група не би трябвало и не бива да изнася лекции. Вместо това той или тя ще трябва да насърчава членовете на групата да обсъждат наученото. Лидерът ще задава въпросите, които се намират тук.

3. Придържайте се към темата, която се обсъжда. Отговорите ви трябва да се основават на стиховете, които са във фокуса на дискусията, а не на външни авторитети като коментари или лектори. Тези изучавания се фокусират върху конкретен пасаж от Писанията. Само в редки случаи трябва да се позовавате на други части на Библията. Това позволява на всеки да участва еднакво задълбочено с останалите участници в изучаването.

4. Бъдете чувствителни и уважителни към останалите членове на групата. Слушайте внимателно, когато те описват какво са научили. Може да бъдете изненадани от техните прозрения! Всеки въпрос предполага различни отговори. Много въпроси нямат „правилни“ отговори, особено въпроси, които са насочени към смисъла или приложението. Вместо това въпросите ни подтикват да изследваме откъса по-задълбочено. Когато е възможно, свържете това, което казвате, с коментарите на другите. Освен това, бъдете подкрепящи, когато можете. Това ще насърчи по-срамежливите членове на групата да участват.

5. Внимавайте да не доминирате в дискусията. Понякога сме толкова нетърпеливи да изразим своите мисли, че оставяме твърде малко възможности на другите да отговорят. При всички положения участвайте! Но дайте възможност и на другите да участват.

6. Очаквайте Бог да ви научи чрез текста, който се обсъжда, и чрез другите членове на групата. Молете се да имате приятно и полезно време заедно, но също така да откриете начини да действате индивидуално и/или като група в резултат на изучаването.

7. Запомнете, че всичко, което се казва в групата, се счита за конфиденциално и не трябва да се обсъжда извън групата, освен ако не е дадено изрично разрешение за това.

8. Ако вие сте лидер на групата, ще намерите допълнителни предложения в края на ръководството.

1 Мъдростта съгради дома си,
издяла седемте си стълба,
2 закла животните си, смеси виното си
и сложи трапезата си.
3 Изпрати слугите си
да викат по високите места на града:
4 Който е прост, нека се отбие тук.
И на безумните казва:
5 Елате, яжте от хляба ми
и пийте от виното, което смесих,
6 оставете глупостта и живейте,
и ходете по пътя на разума.

7 Който поправя присмивателя, навлича на себе си срам;
и който изобличава нечестивия, лепва на себе си петно.
8 Не изобличавай присмивателя, да не би да те намрази.
Изобличавай мъдрия и той ще те обикне.
9 Давай наставление на мъдрия и той ще стане по-мъдър;
учи праведния и ще стане по-учен.

10 Страхът от Господа е начало на мъдростта;
и познаването на Святия е разум.
11 Защото чрез мене ще се умножат дните ти
и ще ти се прибавят години на живот.
12 Ако станеш мъдър, ще бъдеш мъдър за себе си;
и ако се присмееш, ти сам ще понасяш.

13 Безумната жена е бъбрива,
проста е и не знае нищо.
14 Седи при вратата на къщата си,
на стол по високите места на града
15 и кани онези, които минават,
които вървят право по пътя си, като им казва:
16 Който е прост, нека се отбие тук.
А колкото до безумния, на него казва:
17 Крадените води са сладки
и хляб, който се яде скришом, е вкусен,
18 но той не знае, че мъртвите са там
и че гостите и ` са в дълбочините на ада.

Притчи 9

1. Изборът

Притчи 9

Поканата за вечеря винаги е приятна — докато не получите две покани за различни вечери, провеждащи се по едно и също време. Тогава трябва да решите коя да приемете и коя да откажете. Несъмнено решението ви ще зависи от много фактори — репутацията на домакините, очакванията за приятно прекарване, личните ви предпочитания към хората и храната.

Обсъждане в групата

Кога сте се изправяли пред труден избор между две социални събития? Как взехте решение?

Лично размишление

Какви трудности изпитвате при вземането на решения? Трудно ли ви е понякога да кажете „не“? Защо?

Притчи 9 представя дилемата да избираш между две покани за вечеря. Но това не са обикновени вечери, и поканите не идват от обикновени домакини. Изборът коя да приемеш ще определи до голяма степен твоето здраве, богатство и щастие за остатъка от живота ти.

Прочетете Притчи 9.

1. Опишете угощението на Дамата Мъдрост. Опишете угощението на Жената Глупост.
2. Дамата Мъдрост и Жената Глупост поканили ли са едни и същи хора или различни? Обяснете.
3. Смятате ли, че сте сред онези, които са специално поканени на вечерята на Дамата Мъдрост? Обяснете.
4. Би ли приела Дамата Мъдрост присмивателя, споменат в стихове 7–8? Защо или защо не?
5. Какви ресурси предлага всяка от домакините на своите гости?

6. Коя от домакините изглежда предлага най-голямо удоволствие на гостите си? Обяснете.

7. Какво ни разкриват стихове 7–12 относно това как Дамата Мъдрост обогатява своите гости?

8. След като прочетете стих 10, смятате ли, че знанието и разбирането трябва непременно да са в юдео-християнски контекст, за да бъдат истински? Защо или защо не?

9. Притчи 9 е, разбира се, разширена метафора — алегория. Мъдростта е представена като богата жена, която кани гости на угощение. Кой в живота ви въплъщава образа на Дамата Мъдрост?

10. Как (в какви ситуации или с кои хора) сте се срещали с Жената Глупост?

11. Независимо коя „покана“ приемете, решението ви ще донесе както удоволствие, така и болка. Как се различават удоволствието и болката от вечерята при Дамата Мъдрост от тези, които бихте намерили в дома на Жената Глупост?

12. Какво ви помага да изберете Мъдростта?

Молете се да напуснете своите „пътища на глупостта“ (ст. 6) и да станете достойни за вечеря с Дамата Мъдрост.

Сега или по-късно

Размишлявайте повече върху Притчи 9:6. Какви нагласи или навици имате, които биха могли да се класифицират като „пътища на глупостта“? Направете това предмет на молитва и размисъл, като молите Бог да ви открие истинската мъдрост.

1 Сине мой, пази думите ми
и запазвай заповедите ми у себе си.
2 Пази заповедите ми и ще живееш –
и поуката ми, като зениците на
очите си.
3 Завържи ги за пръстите си,
напиши ги на плочата
на сърцето си.
4 Кажи на мъдростта:
Сестра си ми;
и наречи разума роднина,
5 за да те пазят от чужда жена,
от чужда жена, която ласкае
с думите си.

6 Понеже, като поглеждах
през решетките
на прозореца на къщата си,
7 видях сред безумните,
забелязах между младежите
един млад, безумен човек,
8 който минаваше по улицата
близо до ъгъла ѝ
и отиваше по пътя към къщата ѝ.
9 Беше в дрезгавината,
когато се свечери,
в мрака на нощта и в тъмнината.

10 И го посрещна жена,
облечена като блудница и
с хитро сърце
11 (бъбрива̀ и упорита –
краката ѝ не остават в къщи;
12 кога по улиците,
кога по площадите,
тя причаква при всеки ъгъл);
13 като го хвана, целуна го
и с безсрамно лице му каза:

14 Като бях задължена
да принеса мирни жертви,
днес изпълних оброците си,
15 затова излязох да те посрещна
с желание да видя лицето ти
и те намерих.
16 Постлала съм легло
с красиви покривки,
с шарени платове
от египетска прежда.
17 Покадила съм леглото си
със смирна, алое и канела.

18 Ела, нека се наситим
с любов до зори,
нека се насладим с милувки.
19 Защото мъжът ми не е у дома.
Замина на дълъг път;
20 взе кесия с пари в ръката си,
чак на пълнолуние ще се върне у
дома.

21 С многото си придумки
тя го прилъга,
привлече го с ласкателството
на устните си.
22 Изведнъж той тръгна след нея,
както отива говедо на клане
или както безумен в окови
за наказание,
23 докато стрела прониза дроба му
– както птица бърза към примката,
без да знае, че това е
против живота ѝ.

24 И така, сега, синове,
послушайте ме.
И внимавайте в думите
на устата ми.
25 Да не се уклонява сърцето ти
в пътищата ѝ,
не се заблуждавай в пътеките ѝ;
26 защото мнозина е направила
да паднат ранени;
и силни са всичките убити от нея.
27 Домът ѝ е път към ада
и води надолу в клетките
на смъртта.

Притчи 7

2. Безумецът

Притчи 7

П. Т. Барнъм обичал да казва: „На всяка минута се ражда по един глупак.“ От гледна точка на Соломон, всеки от нас се ражда „глупав“ — тоест лековерен, доверчив, наивен. Но докато Барнъм виждал човешката наивност като възможност за печалба, притчите я разглеждат като слабост в характера, която трябва да бъде поправена. Навсякъде около нас хора се опитват да се възползват от нашата наивност в една или друга област. Ако искаме да запазим парите си, здравето си и почтеността си, трябва да развием това, което притчите наричат благоразумие.

Обсъждане в групата

Малките деца са наивни във всички области на живота. Но всички ние оставаме наивни в някои аспекти. Защо се случва това и смятате ли, че е положително или отрицателно да бъдеш наивен?

Лично размишление

В какви отношения мислите, че сте наивни? Чувствате ли се добре или зле заради това?

Първата практическа стъпка към мъдростта е да разпознаем глупостта (безумството) в самите себе си. Притчите в това изучаване са като огледало, което ни показва къде и как сме наивни. И не само това — те ни поставят на пътя към мъдростта.

Прочетете Притчи 7.

1. Как стихове 1–5 и 24–27 създават рамка за този пасаж?
2. Опишете сцената, описана в стихове 6–13.
3. Поставете се на мястото на младия мъж в този пасаж. Какви фактори правят ситуацията изкушаваща?
4. Какво казва съблазнителката, което вероятно е вярно (стихове 14–19)? Какво казва (или намеква), което всъщност е невярно?

5. Мъже и жени „без разсъдък“ могат да бъдат убедени да направят глупави неща, различни от прелюбодеяние. Следвайки логиката на съблазнителката, дайте друг пример за това как някой може да бъде убеден да направи нещо глупаво.

6. Изглежда ли предупреждението в стихове 24–27 прекалено драматично за вас? Защо или защо не?

7. Притчи 14:15 казва: „Простият вярва на всяка дума, а благоразумният внимава добре в стъпките си.“ Притчи 27:12 казва: „Благоразумният предвижда злото и се укрива, а неразумните вървят напред – и страдат.“ Как тези притчи за неразумния се проявяват в младия мъж от Притчи 7?

8. Всички ние имаме сфери на живот, в които, подобно на безумеца в Притчи 7, нямаме друг избор, освен да вярваме на това, което ни се казва. Кои са някои от тези области във вашия живот? Как бихте могли да придобиете повече мъдрост в тези области?

9. Помислете за практическа задача, с която всички се сблъскваме от време на време — купуване на кола. Какви „опасности“ (Притчи 27:12) може да срещнете, докато напредвате със сделката?

   Какво трябва да направите, за да „се справите“ с тях, без да изоставяте задачата? Какви последствия бихте могли да понесете, ако не вземете предпазни мерки?

10. Едно е да знаем, че сме наивни в този или онзи аспект, а съвсем друго е да развием силата на характера, наречена *благоразумие*. Какво можете да започнете да правите сега, за да станете по-благоразумни в бъдеще?

Исус каза: „бъдете разумни като змиите и незлобливи като гълъбите“ (Матей 10:16). Молете се за такава мъдрост.

Сега или по-късно

Прочетете Притчи 14:18, 19:25 и 21:11. Какво още научавате за придобиването на мъдрост от тези пасажи?

Изпълнено желание услажда душата,
а за безумните е омразно да се отклоняват от злото.
Притчи 13:19

По-добре някой да срещне мечка, лишена от малките си,
отколкото безумен човек в буйството му.
Притчи 17:12

Безумният не се наслаждава от благоразумието,
а само от изявяване на сърцето си.
Притчи 18:2

Устата на безумния са погибел за него
и устните му са примка за душата му.
Притчи 18:7

Чест е за човека да страни от препирни;
а всеки безумен се кара.
Притчи 20:3

Както кучето се връща на бълвоча си,
така безумният повтаря своята глупост.
Притчи 26:11

3. Избягване на безумния

Притчи 13:19; 17:12; 18:2, 7;
20:3; 26:11

Притчи 27:22 прави една много ясна констатация относно глупаците — те са непоправими: „Ако смачкаш глупака в хаван с чук, както се смачква зърно, пак няма да се махне глупостта му от него.“

Но ако глупаците не могат да бъдат променени, защо тогава има толкова много притчи за тях? Отговорът е прост — за да можем да ги разпознаваме и да се предпазим от тяхното поведение и последствията от него.

Обсъждане в групата

Неразумните имат силата да причиняват бедствия — не само за себе си, но и за другите. Най-голямата опасност от безумните хора идва, когато не ги разпознаваме навреме. Опишете ситуация, в която сте видели как някой е „попаднал в засада“ от глупостта на друг човек.

Лично размишление

Спомнете си момент, в който сте били засегнати от глупостта на някого. От днешна гледна точка, можете ли да се сетите за предупредителни знаци, които сте пропуснали, но сега бихте забелязали?

Из цялата книга на Притчите са разпръснати отделни стихове, които описват характеристиките на глупака. Както внимателното шофиране ни предпазва от безразсъдни шофьори, така и тези притчи от мъдростта на Соломон ни подготвят за „защитен живот“.

Прочетете избраните притчи.

1. Опитайте „мисления експеримент“, предложен в Притчи 17:12. Представете си, че се разхождате в гората. Сега си представете, че разярена майка мечка, лишена от малките си, изскача от храстите. Как мислите, че тази ситуация е подобна на среща с глупак в разгара на неговата глупост?

2. Можете ли да разкажете епизод от собствения си живот или от опита на някой, когото познавате, в който срещата с безумец е била подобна на среща с мечка, лишена от малките си?

3. Притчи 18:2 ни казва, че глупците винаги са готови с мнение и са нетърпеливи да го изразят. Как бихте очаквали благоразумен или мъдър човек да се държи по различен начин? Дайте пример.

4. Какво предполага Притчи 18:7, че може да служи като „детектор за глупаци“?

5. Как Притчи 18:2 обяснява защо Притчи 18:7 е вярно?

6. В Притчи 13:19 втората част би била по-добре преведена с думата „затова“, вместо „а“. Какво предполага тази промяна в превода за глупака?

7. Притчи 20:3 ни показва още един предупредителен знак за безумците — тяхната склонност към кавги. Помислете за някого, когото сте наблюдавали, който се държи по този начин. Защо мислите, че тяхната склонност към кавги е добър предсказател за тяхната глупост?

8. Притчи 26:11 е версията на Соломон за карикатура — гротескно изображение с надпис под него! Какво е това в глупака, което го прави подобен на кучето в „карикатурата“?

9. Исус предупреди: „Не съдете, за да не бъдете съдени“ (Матей 7:1). Когато използваме притчите за глупака, за да решим, че този или онзи човек е глупав, игнорираме ли предупреждението на Исус? Защо или защо не?

10. Обърнете внимание на притчите, за да видите кои от тези характеристики ви напомнят за самите вас. Опишете нещо, което можете да направите тази седмица, за да се предпазите от глупаво поведение.

След предупреждението си за съденето на другите, Исус каза: „Защо гледаш съчицата в окото на брат си, а не обръщаш внимание на гредата в собственото си око?“ Молете се да можете да следвате съвета на Соломон за глупаците, като същевременно се съобразявате с предупреждението на Исус срещу гордостта.

Сега или по-късно

Прочетете Матей 7:1–6. Съветът на Исус в стих 6 е подобен на съвета, който Соломон ни дава за глупавите хора. Как съветът на Исус в стихове 1–5 е съвместим с това, което той казва в стих 6?

От гордостта произхожда само препиране,
а мъдростта е с онези, които приемат съвети.
Притчи 13:10

Ходи́ с мъдрите и ще станеш мъдър,
а другарят на безумните ще пострада зле.
Притчи 13:20

Има път, който се вижда прав на човека,
но краят му е пътища към смърт.
Притчи 14:12

Присмивателят не обича изобличителя си,
нито ще отиде при мъдрите.
Притчи 15:12

Няма мъдрост, няма разум, няма кроеж,
(които да успеят) против Господа.
Притчи 21:30

Както е обица и украшение от чисто злато за човек,
така е мъдрият изобличител за внимателното ухо.
Притчи 25:12

4. Намиране на Мъдростта

Притчи 13:10, 20; 14:12;
15:12; 21:30; 25:12

Мениджър на фабрика се сблъскал с проблем – производствената линия спряла. Той извикал консултант, за да предложи решение. След като огледал огромна машина, консултантът извадил малко чукче, протегнал ръка между зъбни колела и леко почукал. Линията отново заработила. Мениджърът получил фактура за 10 000 долара. Смаян, той поискал подробна разбивка на сумата. Втората фактура гласяла:

Почукване с чук: $5.00 Знание къде да се почука: $9,995.00

Мъдростта е „да знаеш къде да почукаш“. Ако не знаем къде да почукаме, трябва да намерим някой, който знае.

Обсъждане в групата

Опишете умение, което бихте искали да придобиете, защото би направило живота, работата или взаимоотношенията ви по-добри.

Лично размишление

Какви умения вашите наставници (родители, учители, треньори) са ви помогнали да развиете в миналото?

Книгата на Притчите ни показва „къде да почукаме“ в много области от живота и ни насърчава да търсим онези, които разбират неща, които все още не можем да възприемем.

Прочетете избраните притчи.

1. Всички тези притчи сочат, по един или друг начин, към един вид „източник“ на мъдрост. Как бихте описали този източник?
2. Когато разглеждате тези притчи, какво виждате в тях, което пречи на човек да стане мъдър?
3. Помислете за наставник, учител или треньор, който ви е помогнал да станете мъдри в някоя област. Коя от притчите от това изучаване най-

много съответства на начина, по който сте придобили умение или мъдрост от този наставник? Обяснете отговора си.

4. По времето на Соломон мъдростта от Притчите вероятно е била преподавана на две места — в дома и в училища за мъдрост. Днес „училището за мъдрост“ приема много форми — от чиракуване в занаятчийски съюзи до записване в университети. Използвайки притчите за това изучаване като ръководство, какво бихте търсили, когато се опитвате да изберете такова училище?

5. Разбира се, формалното образование не е единственият начин за придобиване на мъдрост. Помислете за човек от вашия кръг от познати, който има мъдрост, която вие нямате. Как бихте описали неговата или нейната област на мъдрост?

6. Какви конкретни стъпки бихте могли да предприемете, за да придобиете мъдростта от този мъдър човек?

7. Понякога придобиването на мъдрост може да бъде неприятно. Как притчите по-горе обясняват защо „помъдряването“ понякога може да включва болка?

8. Една популярна поговорка сред спортистите, които се стремят към умения, гласи: „Без болка няма успех.“ Дайте пример от собствения си живот — който не включва спортна тренировка — където придобиването на мъдрост ви е струвало нещо под формата на лична болка.

9. Защо мислите, че често има толкова голяма разлика между това, което ни изглежда правилно, и това, което е наистина мъдро (Притчи 14:12)?

10. Притчи 21:30 ни уверява, че определени видове съвети няма да доведат до нищо. Как можете да разберете дали съветът, който сте получили, е от този вид, който няма да успее?

11. Въпросът за групова дискусия ви помоли да посочите област, в която се нуждаете от мъдрост. Какво можете да направите през следващата седмица, за да започнете да я придобивате?

Мъдрост, умение, здрав разум, находчивост — както и да го наречете, това е нещо, което не можем да придобием сами. Винаги стоим на раменете на мъже и жени, които са живели преди нас. Молете се в живота си да можете да съберете мъдростта, предложена от другите.

Сега или по-късно

Често казваме, че някой е „природно интелигентен“, което означава, че човекът е станал „умен като е следвал в Училището на трудностите“. Дали този начин на придобиване на мъдрост е същият или различен от начините, предложени в притчите за това изучаване?

Човек нехранимайко, човек беззаконен
е онзи, който ходи с извратени уста.
Намигва с очите си, говори с краката си,
дава знак с пръстите си;
който има извратено сърце,
непрестанно крои зло, сее раздори...
Притчи 6:12-14

...затваря очите си, за да измисля извратени неща,
и прехапва устните си, за да постигне зло.
Притчи 16:30

Злосторникът слуша беззаконните устни
и лъжецът дава ухо на лошия език.
Притчи 17:4

Думите на клюкаря са като сладки залъци
и слизат вътре в корема.
Притчи 18:8

Усърдните устни с нечестиво сърце
са като сребърна глеч, намазана на пръстен съд.
Притчи 26:23

Човек, който ласкае ближния си,
опъва мрежа пред стъпките му.
Притчи 29:5

5. Лоши думи

Притчи 6:12-14; 16:30; 17:4; 18:8; 26:23; 29:5

Детска подигравка гласи: „Пръчки и камъни могат да счупят костите ми, но думите никога няма да ме наранят.“ Това може да звучи смело, но знаем от болезнен опит, че думите могат да наранят много. Притчите на Соломон говорят директно за вредата, която може да дойде само от думи. И въпреки цялата им сила да вършат зло, лошите думи могат да бъдат изненадващо (и обезпокоително) приятни за слушане или изричане! Още по-лошо е, че някои от най-вредните думи, които чуваме, може никога да не са „предназначени“ да ни атакуват директно.

Обсъждане в групата

Всички вероятно сме стояли на касата в магазин за хранителни стоки, четейки сензационните заглавия на вестниците, изложени точно там. Защо мислите, че таблоидите са толкова „привлекателни“ за случайния наблюдател?

Лично размишление

Всички можем да си спомним моменти, когато сме били наранени от злонамерени подигравки. Можете ли да си спомните момент, когато сте били наранени от думи, които не са били насочени конкретно към вас?

Светът е залят с лоши думи. Мъдрият човек може да ги усети веднага, защото те имат характеристики, които проницателните хора могат да разпознаят. Тези притчи разкриват какви са лошите думи и как нанасят вреда.

Прочетете избраните притчи.

1. Злото общуване може да се случи без да бъде изречена дума. Какви са някои от начините, по които това се случва според притчите, които току-що прочетохте? Какви други видове жестове използват хората за невербално общуване?
2. Опишете момент, когато сте видели нещо подобно на невербалните жестове, споменати в горните притчи. Какво си помислихте, когато ги видяхте?
3. Каква опасност срещате, когато някой ви предава нещо по този начин?

4. Да предположим, че чувате провокативно изказване за някой друг. Чрез слушането му показвате ли, че сте нечестиви или лъжци (Притчи 17:4)? Защо или защо не?

5. Представете си чиния с вкусни хапки — изящно украсени бисквити, малки сладкиши, кексчета, ордьоври или нещо подобно (Притчи 18:8). Какво общо имат тези вкусни хапки с думите на клюкаря?

6. Мислите ли, че има опасност от „невинно“ подслушване на лошите думи, които идват от нечестиви устни и злонамерени езици? Обяснете.

7. Притчи 26:23 посочва уязвимост, която всички ние срещаме, когато слушаме думите на другите: колкото и пламенни да изглеждат, те могат, подобно на глазурата на керамика, да скрият нещо долнокачествено отдолу. Мислите ли, че има начин да тествате думите, както бихте оценили лъскаво парче керамика?

8. Защо ласкателството ни заплашва по същия начин, както е описано в Притчи 29:5?

9. Защо ласкателството е лесно да се предложи? Защо ласкателството е лесно да се приеме?

10. Връщайки се към предишните си отговори, кое е по-лесно за вас да произвеждате — добри думи или лоши думи? Обяснете.

Избягването на вредата от лошите думи е невъзможно, ако самите ние сме техен източник. Молете се както Давид в Псалм 19:14: „Нека думите на устата ми и размишленията на сърцето ми бъдат угодни пред Теб, Господи, моя Скала и мой Изкупител.“

Сега или по-късно

Подобно на смог, лошите думи са трудни за избягване, когато са „във въздуха“ около нас. Какво можете да направите, за да намалите излагането си на такива думи през следващите седмици?

В многото говорене грехът е неизбежен;
а който въздържа устните си, е разумен.
Притчи 10:19

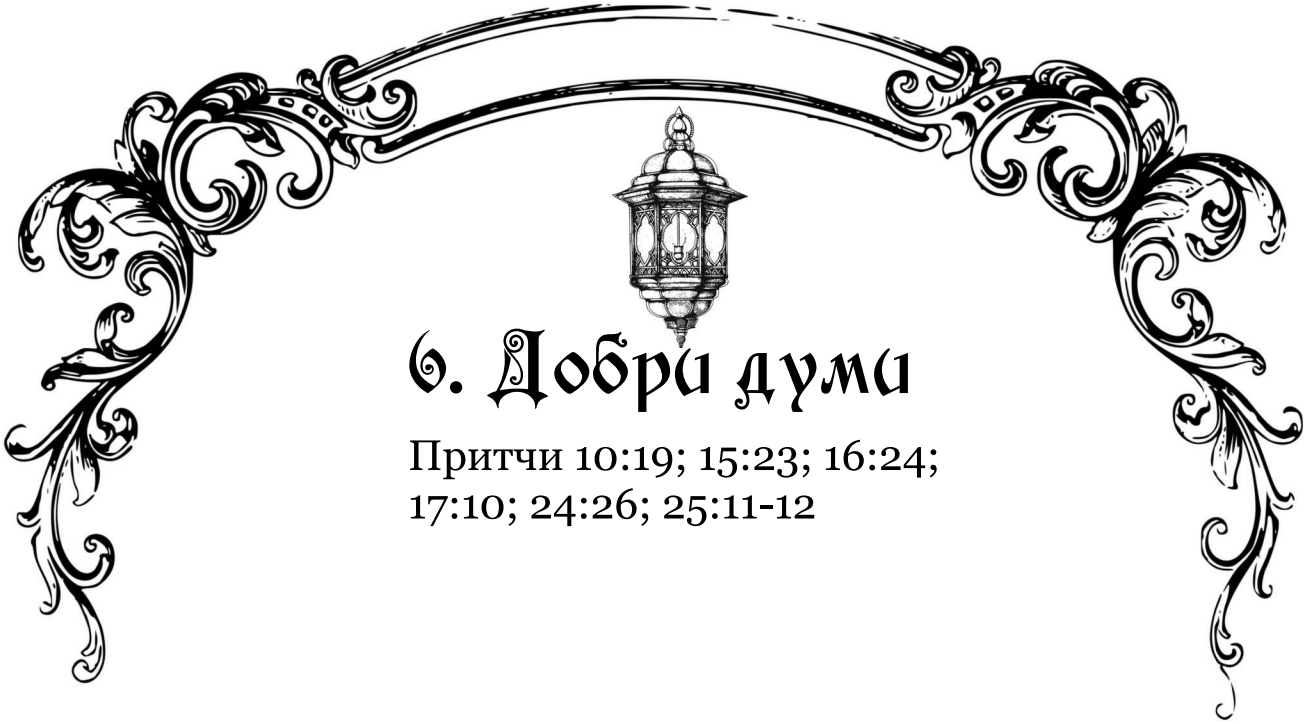
От отговора на устата си човек изпитва радост;
и дума, навреме казана, колко е добра!
Притчи 15:23

Благите думи са медена пита,
сладост на душата и здраве на костите.
Притчи 16:24

Изобличението прави повече впечатление на благоразумния,
отколкото сто бича на безумния.
Притчи 17:10

Който дава прав отговор,
той целува в устни.
Притчи 24:26

Дума, казана на място, е
като златни ябълки в сребърни съдове.
Както е обица и украшение от чисто злато за човек,
така е мъдрият изобличител за внимателното ухо.
Притчи 25:11, 12

6. Добри думи

Притчи 10:19; 15:23; 16:24;
17:10; 24:26; 25:11-12

Говорейки за последния съд, Исус каза: „Защото от думите си ще се оправдаеш и от думите си ще се осъдиш.“ (Матей 12:37). Подобна идея се намира в Притчи 18:21: „Смърт и живот има в силата на езика и онези, които го обичат, ще ядат плодовете му.“

Нашите думи притежават огромна сила за зло, но също така имат огромна сила за добро. Въпреки това, думите не са магия. Тяхната сила не се крие толкова в самите тях, колкото в характера на тези, които ги изричат, и тези, които ги чуват.

Обсъждане в групата

Вероятно е лесно да си спомните моменти, когато сте чули думи, които са причинили вреда. Помислете за ситуация, в която думите на някого са били причина за много добро. Можете ли да опишете как тези думи са произвели този ефект?

Лично размишление

Как бихте се описали - като мълчалив или многословен човек? Обяснете.

Притчите, които говорят за добри думи, ги показват в действие — особено от гледна точка на тези, които ги получават.

Прочетете избраните притчи.

1. Когато разглеждате притчите за това изучаване, какви характеристики показват добрите думи?
2. Притчи 10:19 предполага, че самото количество думи води до грях. Защо мислите, че само количеството е склонно да произвежда грях в нашите думи?
3. Помислете за ситуация, в която сте най-разговорливи. Защо ставате толкова приказливи в тази ситуация?
4. Каква стратегия бихте могли да използвате, за да намалите или премахнете своята разговорливост? (Подсказка: не забравяйте помощта, която може да ви предостави приятел или съпруг/а.)

5. Ласкателството е предназначено да бъде приятно. Добрите думи, които не са ласкателство, също могат да бъдат приятни. Как можем да различим ласкателството от приятните думи, за които говорят Притчи 16:24 и Притчи 25:11–12?

6. Лесно е да се разбере как заслужената критика носи полза на човек с проницателност (Притчи 17:10). Представете си обаче, че получавате несправедлива или нечестна критика. Как бихте могли все пак да извлечете полза от нея?

7. Направете още една стъпка напред в предишната ситуация. Как биха могли наблюдателите да извлекат полза от това, че сте извлекли полза от несправедлива критика?

8. Обикновено разменяме целувки по устните само със специални хора в живота си. Какви характеристики отличават тези хора от другите, които познаваме?

9. Притчи 24:26 сравнява прав отговор с целувка по устните. (Забележка: думата „прав“ в Притчи 24:26 има смисъл на „честен“ или „откровен“.) Как отговорите и целувките са подобни?

10. Притчи 25:11–12 сравнява подходящите думи с парче изящни бижута, изработени от злато и сребро. Какви характеристики имат те общо?

11. Помислете за някого, когото познавате, чието говорене е добро. Как неговата или нейната реч демонстрира една или повече от притчите, изброени в това изучаване?

12. Добрите думи, особено ако ще имат качеството на бижута, ще изискват известно планиране от ваша страна. Какво можете да направите тази седмица, за да се подготвите да произвеждате този вид думи?

Нашите думи винаги произвеждат плод — за добро или зло. Молете се да се научите да разпознавате здравословната реч, да възпроизвеждате нейната красота в собствените си думи и да се наслаждавате на благословенията, които добрите думи носят.

Сега или по-късно

Сега, след като сте разгледали какво казват притчите за добрата и лошата реч, кое мислите, че е по-лесно — да се отървете от нездравословните речеви навици или да изградите здравословни навици в тази област? Обяснете.

Иди при мравката, о, ленивецо,
размишлявай за постъпките и ` и бъди мъдър –
която, макар че няма началник,
надзирател или управител,
приготвя си храната лете,
събира яденето си по жътва.
Притчи 6:6-8

Душата на ленивия желае и няма,
а душата на трудолюбивите ще се насити.
Притчи 13:4

Пътят на ленивия е като трънен плет,
а пътят на праведните е като друм.
Притчи 15:19

Ленивецът казва: Лъв има вън!
Ще бъда убит сред улиците!
Притчи 22:13

Минах край нивата на ленивия
и край лозето на нехайния човек
и всичко беше обрасло с тръни,
коприва беше покрила повърхността му
и каменната му ограда беше съборена.
Тогава, като разгледах, размислих в сърцето си,
видях и си извадих поука.
Още малко спане, малко дрямка,
малко сгъване на ръце за сън –
и сиромашията ще дойде върху тебе като крадец
и немотията – като въоръжен мъж.
Притчи 24:30-34

Както врата се завърта на пантите си,
така и ленивият – на постелката си.
Ленивият потапя ръката си в паницата,
а го мързи да я върне в устата си.
Ленивият смята себе си за по-мъдър
от седем души, които могат да дадат умен отговор.
Притчи 26:14-16

7. Мързеливецът

Притчи 6:6-8; 13:4; 15:19;
22:13; 24:30-34; 26:14-16

Вероятно сте усещали този порив преди; чували сте тихия глас, който казва: „Разхвърляният гараж ще бъде там и утре; претрупаният килер няма да избяга. Оставете цветната леха с плевели за уикенда. Изчакайте още няколко дни, докато пристигнат останалите сметки, и тогава можете да ги платите наведнъж! Ако измиете колата сега, ще завали, и тогава каква полза от миенето Починете си за партито тази вечер; не искате да изглеждате изтощени. Има достатъчно време да подготвите къщата, след като се почувствате освежени.“

Колко често трябва да позволяваме на порива за дрямка да победи?

Обсъждане в групата

Когато искате да избегнете неприятна задача или досаден проект, какво е любимото ви оправдание за това?

Лично размишление

Коя задача сте най-изкушени да отложите за по-късно?

Притчите за ленивия са почти комични. Но неговите перспективи са мрачни. Следването на притчите на Соломон ще ни спаси от неговата съдба.

Прочетете избраните притчи.

1. Какви характеристики на мързеливеца откривате в тази колекция от притчи?
2. Виждате ли някакви характеристики на ленивия в тези притчи, които ви изненадват? Обяснете.
3. Виждате ли тенденция в себе си, която съответства на една от качествата на мързеливеца, споменати в тези притчи?
4. В тези притчи какви качества на характера са противопоставени на мързела?
5. Притчи 15:19 ни показва изненадващо нещо — мързеливецът работи по-усилено от всеки друг (т.е. когато изобщо работи). Защо?

6. Опишете една област от живота си, където е очевидна характеристика на мързеливеца (например домакинска работа, бюро, различни задачи, работа в двора, грижа за външния вид, гардероб и т.н.). Бъдете честни!
7. Как примерът на мравката в Притчи 6:6–8 подчертава едно средство за справяне с мързела?
8. Как бихте приложили предложеното от мравката средство към областта на мързела, която споменахте по-рано?
9. Притчи 24:30–34 завършва с ярък образ, описващ крайното състояние на ленивия — бедност. Тази бедност е сравнена с крадец и също с въоръжен човек. Какво мислите, че е смисълът на това сравнение? (Какво общо има бедността с крадец? А с въоръжен човек?)
10. Притчите не дават голяма надежда за реформиране на отдаден безумец. От друга страна, защо може да има някаква надежда за реформиране на мързеливец?
11. Помислете още веднъж за тази задача или проект, който предизвиква мързелив импулс у вас. Какво можете да направите, за да избегнете попадане в същите стари навици, когато тази задача се появи отново?

„Просто да го направиш“ понякога е най-трудното нещо на света! Дори в момент на голяма лична нужда Исус признава, че „духът е бодър, но тялото е немощно“ (Матей 26:41). Молете се Бог да ви даде сила на волята да бъдете усърдни във всичките си трудове.

Сега или по-късно

Способността на мързеливеца да измисля оправдания е легендарна (вижте Притчи 22:13; 26:16). Мислите ли, че измислянето на оправдания е симптом на мързел или причина за мързел?

Ленивата ръка докарва бедност,
а трудолюбивата ръка обогатява.
Притчи 10:4

Имотът на богатия е неговият укрепен град,
а съсипия за бедните е тяхната бедност.
Притчи 10:15

Благословението Господне обогатява;
и трудът на човека няма да прибави нищо.
Притчи 10:22

Богатството на човека служи за откуп на живота му;
а сиромахът не обръща внимание на заплашвания.
Притчи 13:8

Имотът на богатия е укрепен град за него
и той е висока стена във въображението му.
Притчи 18:11

Сиромахът говори с молби,
а богатият отговаря грубо.
Притчи 18:23

Богатството прибавя много приятели,
а сиромахът бива изоставен от приятеля си.
Притчи 19:4

Придобиването на съкровища с лъжлив език е преходна пара;
които ги търсят, търсят смърт.
Притчи 21:6

Отдалечи от мен измамата и лъжата;
не ми давай нито сиромашия, нито богатство;
храни ме с хляба, който ми се пада;
9 да не би да се преситя и се отрека от Теб,
и да кажа: Кой е Господ?
Притчи 30:8, 9

8. Богатство и бедност

Притчи 10:4, 15, 22; 13:8;
18:11, 23; 19:4; 21:6; 30:8-9

Когато някой очевидно е богат или беден, ние предполагаме много неща за неговите таланти, образование, личност, вкус и социално влияние. Но според книгата на Притчите богатството и бедността са неадекватни стандарти, когато се опитваме да преценяваме другите. Освен това, Притчите ни казват, че е глупаво да смятаме, че богатството е само благословение, а бедността — винаги проклятие.

Обсъждане в групата

Дали се чувстваме богати или бедни често зависи от нашата гледна точка. За кого се сещате, когато мислите за хора, по-богати от вас? За кого, когато мислите за бедни? Какво би ви накарало да се „чувствате“ богат или беден? (Помнете, тук става дума за материално богатство и бедност.)

Лично размишление

Смятате ли се за богат, беден или нито едното? Защо?

В свят, който вижда богатството и бедността изкривено, имаме нужда от точните и кратки стандарти от книгата на Притчите, за да ни водят далеч от капаните, които дебнат отвсякъде.

Прочетете избраните притчи.

1. Някои от притчите говорят за различни предимства на богатството. Бихте ли ги посочили сами? Обяснете.

2. Разглеждайки същите притчи, какви недостатъци на богатството забелязвате?

3. Посочете пример от личен опит (или от опита на човек, когото познавате), при който увеличаването на богатството е било недостатък.

4. Обмислете първия ред на Притчи 13:8: „Богатството на човека може да откупи живота му.“ Как тази фраза може да се интерпретира като предимство или недостатък на богатството?

5. Като разгледате втория ред на Притчи 13:8, бихте ли казали, че първият ред говори за предимство или за недостатък на богатството? Обяснете.
6. Притчи 10:15 и 18:11 започват с еднакъв ред. Във всеки случай, този ред изразява ли предимство или недостатък на богатството? Обяснете.
7. Последна данъчна статистика сочи, че 10% от хората с най-високи доходи плащат около 55% от всички данъци. В съответствие ли са тези факти с посланията в Притчите? Защо или защо не?
8. Разгледайте недостатъците на бедността, споменати в притчите. Има ли някои, които ви изненадват? Защо?
9. Какви предимства на бедността намирате в притчите от това изучаване?
10. Можете ли да посочите ситуация, при която вашата бедност (реална или така, както я възприемате) се е оказала предимство?
11. Лесно е да се сложим в категория, ако сме изключително богати или крайно бедни. Но между тези крайности границите са по-трудни за определяне. Как Притчи 30:8–9 ни помагат да разпознаем, кога ставаме опасно богати или бедни?

Мъдрият човек се стреми, наред с всичко друго, да избягва крайностите, защото те често водят до морални опасности. Молете се, както прави мъдрият, да избегнете крайностите на бедността или богатството, така че нито една от тях да не ви въвлече в изкушение.

Сега или по-късно

До каква степен сте възприели отношението, изразено в тази молба от Господнята молитва: „Дай ми ежедневния хляб.“ Обяснете.

Който презира ближния си, съгрешава,
а който показва милост към сиромасите, е блажен.
Притчи 14:21

Който угнетява бедния, нанася укор на Създателя,
а който е милостив към бедните, показва почит към Него.
Притчи 14:31

Мнозина търсят благоволението на щедрия
и всеки е приятел на онзи, който дава подаръци.
Притчи 19:6

Който показва милост към бедния, заема на Господа
и Той ще му въздаде за благодеянието му.
Притчи 19:17

Който запушва ушите си за вика на сиромаха,
ще викне и той, но няма да бъде послушан.
Притчи 21:13

9. Даване

Притчи 14:21, 31;
19:6, 17; 21:13

„Бедните винаги ще бъдат сред вас“, казва Исус в един случай. А с бедните идват и сложни въпроси за всички, които ги гледат със състрадание: Как мога да отговоря на толкова голяма нужда с ограничените си ресурси? Как да избера на кого да помогна и кого да подмина? Как да балансирам нуждите на бедните с молбите за помощ от моите деца, възрастни родители или разширено семейство?

Обсъждане в групата

Помислете за молбите за помощ, които получавате по улиците, по телевизията, в църквите; те често показват хора в крайна физическа нужда. Какво мислите, когато видите такива молби?

Лично размишление

Какво ви кара веднага да отхвърлите молба за помощ?

Притчите в това изучаване могат да ни насочат през моралните конфликти, които срещаме, когато се сблъскваме с материалната нужда на другите. Освен това, те дават противоотрова срещу глупостта, която възхвалява алчността като социална и икономическа добродетел. Оказва се, че нашето благополучие може да бъде резултат от даването, а не от получаването!

Прочетете избраните притчи.

1. Притчи 14:21 отнася ли се за всички нуждаещи се в света или за по-тясна група? Обяснете.
2. Кои нуждаещи се хора познавате, които попадат в тази категория?
3. Превод, който запазва двусмислието в оригиналния еврейски текст на Притчи 14:31, гласи: „Който угнетява бедните, показва презрение към своя Създател, но който е милостив към нуждаещите се, почита Него.“ На чий Създател е показано презрение чрез угнетението – Създателят на бедния човек или Създателят на угнетителя? Обяснете.
4. Чий Създател е почитан чрез милостта към нуждаещите се – Създателят на нуждаещия се или Създателят на милостивия човек?

5. Ако сте щедри и следователно може да привлечете много „приятели“, как можете да избегнете проблема, описан в Притчи 19:6?

6. Смятате ли, че „приятелите“, които се събират около щедрия дарител, винаги са проблем? Защо или защо не?

7. Притчи 19:17 предполага мотив за даване, който почти никога не се споменава или, ако се спомене, се разглежда като несъвместим с християнството. Какъв е той?

8. Защо мислите, че хората се чувстват неудобно с този вид мотив за даване, подразнен в Притчи 19:17?

9. Представете си, че пощальонът ви носи молба за пари, за да нахраните гладни сираци в далечна страна, и вие хвърляте тази молба в кошчето за боклук. Ще доведе ли вашето действие до бедствието, за което говори Притчи 21:13? Обяснете.

10. Започвайки тази седмица, как вашето даване на бедните може да отразява мъдростта на тези притчи?

Помолете Бог да развие състрадание във вас.

Сега или по-късно

Как вашата благотворителност към бедните показва почит към Бога?

Незлобието на справедливите ще ги ръководи,
а извратеността на коварните ще ги погуби.
Притчи 11:3

Има път, който се вижда прав на човека,
но краят му е пътища към смърт.
Притчи 14:12

Където няма съветване, намеренията се осуетяват,
а в множеството на съветниците те се утвърждават.
Притчи 15:22

Сърцето на човека начертава пътя му,
но Господ оправя стъпките му.
Притчи 16:9

Мислите на трудолюбивите спомагат
само да има изобилие,
а на всеки припрян – само оскъдност.
Притчи 21:5

Конят се приготвя за деня на боя,
но избавлението е от Господа.
Притчи 21:31

Не се хвали с утрешния ден,
защото не знаеш какво ще роди денят.
Притчи 27:1

10. Планиране на бъдещето

Притчи 11:3; 14:12; 15:22;
16:9; 21:5, 31; 27:1

Без съмнение сте хвърляли поглед поне веднъж или два пъти на предсказанията на астролози във вестниците. Дори да сте се почувствали виновни или глупави за това, едва ли бихте се упрекнали за желанието си да получите всяко възможно предимство при планирането на бъдещето си. Планирането на бъдещето, в крайна сметка, е огромна индустрия. Стотици милиарди долари зависят от прогнозите на икономисти, инвестиционни съветници, анализатори от всякакъв вид и дори астролози! Легиони от съветници ще ви предложат мнения за това какво ще се случи в близко и далечно бъдеще. Независимо дали приемате техния съвет или не, някой друг ще го направи. А действията на този човек могат да повлияят на вашето благосъстояние, здраве и щастие.

Обсъждане в групата

Какви неща в бъдещето смятате, че е добре да планирате?

Лично размишление

Чувствали ли сте някога, че планирането на бъдещето е безсмислено? Защо?

Притчите, въпреки че се фокусират върху настоящето, обръщат внимателно внимание на бъдещето. Много притчи, всъщност, предлагат мъдрост за това как да правим планове. Те ни казват защо трябва да планираме за бъдещето и какво можем да очакваме от най-добрите планове, които правим.

Прочетете избраните притчи.

1. Според тези притчи, защо вашите планове за бъдещето могат да се провалят?
2. Кога ваш план е се провалил поради една от причините, споменати в тези притчи?
3. Какви качества на характера, споменати в тези притчи, затрудняват планирането на бъдещето?
4. Обикновено оценяваме план според неговите достойнства, а не въз основа на характера на планиращия. Защо характера на планиращия има значение?

5. Притчи 15:22 посочва много съветници. Какво предоставят много съветници в сравнение с малко или дори един съветник?
6. Притчи 21:5 казва, че добрият план сам по себе си не е достатъчен за успех. Каква роля играе усърдието?
7. Един атеист би могъл успешно да приложи това, което виждаме в тези изучавания. Но как притчите в това изучаване сочат към божествено измерение в плановете, които правим (и, всъщност, във всяка мъдрост)?
8. Как вашето планиране би се различавало от това на атеист?
9. Притчи 16:9 и 21:31 насърчават или обезкуражават внимателното планиране? Обяснете.
10. Смятате ли, че мъдрите планове винаги успяват? Защо или защо не?
11. Какво е нещо в бъдещето ви, за което изобщо не сте планирали? Какво можете да започнете да правите, за да съставите планове?

Сега или по-късно

Притчи 27:1 аргументира ли срещу планирането на бъдещето? Защо или защо не?

Бележки за водещия

„Достатъчна ти е моята благодат"

(2 Коринтяни 12:9)

Воденето на библейска дискусия може да бъде приятно и възнаграждаващо преживяване. Но то може да бъде и плашещо—особено ако никога досега не сте го правили. Ако се чувствате така, не сте сами. Когато Бог поиска от Моисей да изведе израилтяните от Египет, той отговори: „О, Господи, моля Те, изпрати някой друг!" (Изх. 4:13). Същото се случи със Соломон, Йеремия и Тимотей, но Бог помогна на тези хора въпреки техните слабости, и Той ще помогне и на вас.

Не е нужно да сте експерт по Библията или обучен учител, за да водите библейска дискусия. Идеята зад тези индуктивни изучавания е, че лидерът насочва членовете на групата да откриват сами какво казва Библията. Този метод на учене позволява на групата да запомни много повече от казаното, отколкото би запомнила от лекция.

Тези изучавания са създадени така, че да се водят лесно. Всъщност, потокът от въпроси през пасажа—от наблюдение към тълкуване и към приложение—е толкова естествен, че може да изглежда, че самите изучавания се „водят сами". Този наръчник за изучаване също е гъвкав. Можете да го използвате с различни групи—студентски, професионални, квартални или църковни. Всяко изучаване отнема между четиридесет и пет до шестдесет минути в групова среда.

Има някои важни факти, които трябва да знаете за динамиката на групата и насърчаването на дискусията. Следващите предложения трябва да ви помогнат да изпълните своята роля като лидер ефективно и с удоволствие.

Подготовка за изучаването

1. Помолете Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа в собствения си живот. Ако това не се случи, няма да бъдете готови да водите другите. Молете се и за различните членове на групата. Помолете Бог да отвори сърцата ви към посланието на Неговото Слово и да ви мотивира към действие.

2. Прочетете въведението към целия наръчник, за да получите общ поглед върху цялата книга и въпросите, които ще бъдат разгледани.

3. Когато започвате всяко изучаване, прочетете и препрочетете определения библейски пасаж, за да се запознаете добре с него.

4. Работете внимателно през всеки въпрос в изучаването. Отделете време за размисъл, за да прецените как да отговорите.

5. Запишете мислите и отговорите си, докато се подготвяте. Това ще ви помогне да изразите ясно разбирането си за пасажа.

6. Може да ви е полезно да имате подръка библейски речник. Използвайте го, за да намерите значенията на непознати думи, имена или места.

7. Помислете как можете да приложите Писанието в живота си. Помнете, че групата ще следва вашия пример при отговора на въпросите – те няма да навлязат по-дълбоко, ако вие не го направите.

8. След като завършите собственото си изучаване на пасажа, запознайте се с бележките за лидера за изучаването, което ще водите. Те са предназначени да ви помогнат в няколко аспекта:

   Първо, те разкриват целта, която авторът на наръчника е имал предвид при създаването на изучаването. Отделете време, за да помислите как въпросите работят заедно, за да постигнат тази цел.

   Второ, бележките предоставят допълнителна информация за фона или предложения за динамиката на групата относно различни въпроси. Тази информация може да бъде полезна, когато хората имат затруднения в разбирането или отговора на даден въпрос.

   Трето, бележките за лидера могат да ви предупредят за потенциални проблеми, които може да срещнете по време на изучаването.

9. Ако искате да си припомните нещо, споменато в бележките за водещия, направете си бележка под съответния въпрос в изучаването.

Водене на изучаването

1. Започнете изучаването навреме. Започнете с молитва, като помолите Бог да помогне на групата да разбере и приложи разглеждания пасаж.

2. Уверете се, че всеки в групата знае кой е текста, който ще се изучава. Насърчете хората да се подготвят предварително като прочетат текста, размишляват върху него и мислят какви въпроси ги вълнуват в тази връзка.

3. В началото на първото ви събиране обяснете, че тези изучавания са предназначени за дискусии, а не са лекции. Насърчете членовете на групата да участват. Въпреки това, не оказвайте натиск върху онези, които може да се колебаят да говорят през първите няколко сесии. Може да предложите следните насоки на вашата група:

   - Придържайте се към темата, която се обсъжда.
   - Отговорите ви трябва да се основават на стиховете, които са фокуса на дискусията, а не на външни авторитети като коментари или говорители.

- Тези изучавания се фокусират върху конкретен пасаж от Писанието. Само в редки случаи трябва да се препраща към други части на Библията. Това позволява на всички да участват в задълбочено изучаване на равни начала.
- Всичко казано в групата се счита за конфиденциално и няма да бъде обсъждано извън групата, освен ако не е дадено изрично разрешение.
- Ще се слушаме внимателно един друг и ще осигурим време за всеки присъстващ да говори.
- Ще се молим един за друг.

4. Прочетете или преразкажете въведението в началото на дискусията.

5. Всяка среща започва с въпрос за групова дискусия. Въпросът или дейността трябва да се използват преди четенето на пасажа. Той въвежда темата на изучаването и насърчава членовете на групата да започнат да разкриват своите позиции. Насърчавайте възможно най-много членове да участват и бъдете готови да стартирате дискусията със свой собствен отговор.

   Този раздел е предназначен да разкрие къде нашите мисли или чувства трябва да бъдат преобразени чрез Писанието. Ето защо е особено важно да не се чете пасажът преди да бъде зададен въпросът за дискусията. Пасажът може да повлияе на искрените реакции, които хората иначе биха дали, защото те естествено ще се стремят да мислят по начина, по който Библията представя нещата.

   Може да искате да допълните въпроса за групова дискусия със забавна игра, която ще помогне на хората да се почувстват по-комфортно.

   Също така може да използвате въпроса за личен размисъл с вашата група. Можете или да дадете време за мълчание, в което хората да отговорят индивидуално, или да го обсъдите заедно.

6. Нека член на групата (или няколко, ако пасажът е дълъг) прочетат на глас текста, който ще се изучава. След това дайте на хората няколко минути да прочетат пасажа отново наум, за да могат да го възприемат по-добре.

7. Първият въпрос обикновено е обзорен и има за цел накратко да представи пасажа. Насърчете групата да разгледа целия текст, но се опитайте да избегнете отклонения към въпроси или теми, които ще бъдат разгледани по-късно в изучаването.

8. Когато задавате въпросите, имайте предвид, че те са създадени да бъдат използвани точно както са написани. Можете просто да ги прочетете на глас или да предпочетете да ги изразите със собствени думи.

   Понякога може да е подходящо да се отклоните от ръководството за изучаване. Например, ако даден въпрос вече е бил отговорен, преминете към следващия. Или ако някой повдигне важен въпрос, който не е включен в ръководството, отделете време да го обсъдите, но се старайте да не позволявате на групата да се отклонява твърде много от основната тема.

9. Избягвайте да отговаряте на собствените си въпроси. Ако е необходимо, повторете или преформулирайте въпроса, докато стане ясен. Можете

също така да посочите нещо от бележките за водещия, за да изясните контекста или значението. Ако групата забележи, че лидерът има тенденцията да говори повечето време, тя бързо ще стане пасивна и мълчалива.

10. Не се страхувайте от тишината. Хората може да се нуждаят от време, за да обмислят въпроса, преди да формулират своите отговори.

11. Не се задоволявайте само с един отговор. Попитайте: „Какво мислят останалите?“ или „Някой има ли нещо допълнително?“, докато няколко души не дадат своите мнения.

12. Приемайте всички отговори. Опитвайте се да бъдете утвърждаващи винаги, когато е възможно. Никога не отхвърляйте даден отговор. Ако явно не съответства на текста, попитайте: „Кой стих те насочи към това заключение?“ или отново: „Какво мислят останалите?“

13. Не очаквайте всеки отговор да бъде насочен към вас. В началото това вероятно ще се случва, но с времето членовете на групата ще започнат да взаимодействат помежду си. Това е признак за здравословна дискусия.

14. Не се страхувайте от противоречиви теми. Те могат да бъдат много стимулиращи. Ако не успеете напълно да разрешите даден въпрос, не се обезкуражавайте. Продължете напред и го запазете в ума си за по-късно. Последващо изучаване може да доведе до неговото изясняване.

15. Периодично обобщавайте какво е казала групата относно пасажа. Това помага да се съберат различните идеи и да се осигури последователност в изучаването. Но избягвайте да проповядвате.

16. В края на библейската дискусия можете да дадете на членовете на групата време за тишина, за да работят върху идея от раздела „Сега или по-късно“. След това обсъдете какво сте преживели. Или можете да насърчите членовете на групата да работят върху тези идеи между срещите. Осигурете време, докато тече срещата, за да могат хората да споделят какво научават.

17. Завършете съвместното си време с разговорна молитва, адаптирайки предложението за молитва в края на изучаването според вашата група. Помолете Бог да ви помогне да следвате ангажиментите, които сте направили.

18. Завършете навреме.

Много допълнителни съвети и помощ можете да намерите в *How to Lead a LifeGuide Bible Study*, която е част от поредицата *LifeGuide Bible Study*.

Компоненти на малките групи

Една здравословна малка група трябва да прави повече от изучаване на Библията. Има четири основни компонента, които трябва да се вземат предвид при организирането на времето ви заедно.

Грижа. Малките групи ни помагат да растем в познанието и любовта към Бога. Библейското изучаване е ключът към осъществяването на това и е основата на вашата малка група.

Общност. Малките групи са прекрасно място за изграждане на дълбоки приятелства с други християни. Отделете време за неформално взаимодействие преди и след всяко изучаване. Планирайте дейности и игри, които ще ви помогнат да се опознаете. Прекарвайте време, забавлявайки се заедно—организирайте пикник или гответе вечеря заедно.

Поклонение и молитва. Вашето изучаване ще бъде обогатено чрез време, прекарано в прослава на Бога с молитва или песен. Молете се за нуждите на другите и следете как Бог отговаря на молитвите във вашата група. Помолете Бог да ви помогне да приложите наученото в изучаването.

Изходяща дейност. Обръщането към другите може да бъде практичен начин за прилагане на наученото и ще предпази групата ви от прекомерен фокус върху себе си. Организирайте поредица от евангелизационни дискусии за вашите приятели или съседи. Помогнете на възрастен приятел, като почистите неговия двор. Служете заедно в кухня за бедни или прекарайте ден, като помагате на някое социално служение в града ви.

Много допълнителни предложения и помощ във всяка от тези области могат да бъдат намерени в *Small Group Idea Book*. Информация за изграждане на малка група можете да откриете в *Small Group Leaders' Handbook* и *The Big Book on Small Groups* (и двете от *InterVarsity Press*). Прочитането на една от тези книги би било полезно за вас.

Лидерски бележки върху изучаванията

1. Изборът (Притчи 9).

Цел: Да чуем и приемем поканата на Госпожа Мъдрост да станем мъдри.

Въпрос 1. Пирът на Госпожа Мъдрост изглежда доста разкошен, не само по отношение на мястото (възможно е да е в дворец), но и на менюто. Пирът на Госпожа Глупост едва ли може да се нарече пир – единственото, което се споменава, са хляб и вода!

Въпрос 2. Интересно е, че поканите на Госпожа Мъдрост и Госпожа Глупост си приличат в една точка – хората, към които са насочени. Обърнете внимание, че стихове 4 и 16 са идентични.

Въпрос 3. Очевидно, ако смятате, че сте поканени, тогава се съгласявате, че сте от безумните. Много хора нямат личната смиреност да признаят това за себе си. Насърчете хората да споделят конкретна област, в която смятат, че са „глупави", където знаят, че нямат добра преценка. Ако някой честно настоява, че не трябва да приема поканата на Госпожа Мъдрост, не го притискайте да промени мнението си. Тактично насочете дискусията към друг човек в групата. (Защо трябва да направите това, прочетете Притчи 9:12–17.)

Въпрос 4. Разбира се, никой не би поканил хора на пир, ако поканените ще се държат грубо или с омраза към домакина! Но точно такъв отговор казва Госпожа Мъдрост, че ще даде присмехулникът на някой, който се опитва да го поправи. Няма начин Госпожа Мъдрост да покани такива хора в дома си.

Въпрос 5. Ясно е, че Госпожа Мъдрост има огромни ресурси – нейните слугини и домът със седем стълба предполагат значително богатство, както и менюто ѝ.

За разлика от това, Госпожа Глупост трябва да седи извън дома си или да отиде до кръстопътищата на града, за да бъде чута.

Въпрос 6. Отговорът тук зависи изцяло от това какво се разбира под удоволствие. Разбира се, Госпожа Глупост обещава, че откраднатата вода ще бъде сладка и тайно изяденият хляб ще бъде вкусен. Има обаче предупреждение, че тя намеква, че водата е сладка, защото е откраднатa. Удоволствията, които тя предлага, следователно са незаконни. За разлика от това, Госпожа Мъдрост не дава изрично обещание за удоволствие в тези стихове (за такива вижте пасажи като Притчи 3:13–26 и 4:8–13), но тя предлага дълъг живот и наградите, които мъдростта носи (9:11–12).

Въпрос 7. Глаголите в тези стихове дават отговора – да поправя, да укорява, да наставлява, да учи. Менюто на Госпожа Мъдрост едва ли е „празно“.

Въпрос 8. Когато говорим за истина, мъдрост, етика или каквото и да е друго, което претендира да прави твърдения за върховната реалност, някои предполагат, че „религиозната“ истина е някак различна от „светската“ истина и че само „религиозната“ истина е разгледана в Притчи 9:10. Въпреки това, бърз преглед на съдържанието на Притчите разкрива, че те се занимават със светски въпроси толкова често, колкото и с религиозни. Може би е банално да се повтори, но „всичката истина е Божия истина“. Поради тази причина, всяка истина произлиза от и води до познание за самия Бог.

Това означава ли, че знанието трябва да бъде изрично юдео-християнско, за да бъде автентично? Не, защото има силни доказателства, че много от притчите в книгата на Притчите са възникнали в неюдейски култури. И къде, например, са изричните юдео-християнски характеристики на теоремата на Питагор?

От друга страна, Притчите, техният по-голям контекст в Стария Завет и по-късното християнско откровение се обединяват в утвърждаването, че истината е същностно гледна точка, че тя е в крайна сметка гледната точка на Един, Който е самата Истина. Съответно, всяко знание е знание за Бога, макар и слабо възприемано (или невъзприемано) от отделния познавач. А най-прекият път към мъдростта е да се боим от Бога, защото тя е Негова.

Въпрос 9. Стремете се към две неща при обсъждането на този въпрос: (1) да умножите примери за „Госпожа Мъдрост“ в живота на всеки и (2) да уточните точно как споменатите хора постигат за всеки от нас това, което се казва, че Госпожа Мъдрост постига.

Госпожа Мъдрост се появява във всеки (мъж или жена), който се отнася към нас като наставник, коректор, инструктор, защитник, благодетел или покровител. Родителите са очевидни примери. Такива са и учителите от всякакъв вид. Към тях можем да добавим лекари, зъболекари и други специалисти; треньори и други инструктори; спасители на плажа; автомеханици, които ни предупреждават за лоша поддръжка на двигателя; продавач, който е запознат с продукт или услуга, която искаме да купим; всеки съсед, приятел, колега или член на семейството, който има опит в области, в които ние нямаме.

Въпрос 10. Отново, по време на дискусията се опитайте да конкретизирате възможно най-много ситуации или обстоятелства, при които Госпожа Глупост се среща в ежедневието (в хора, които могат да бъдат мъже толкова често, колкото и жени). Примери включват всички, които ни изкушават с обещание за удоволствие или печалба от незаконни дейности. Много реклами идват от Госпожа Глупост.

Въпроси 11–12. Забавлението от пира на Госпожа Глупост идва, както беше казано преди, от незаконните удоволствия на забраненото. Болката продължава толкова дълго, колкото самата смърт. В Госпожа Мъдрост човек среща болката, която неизменно съпътства укоряването. Но такава болка е толкова краткотрайна, колкото удоволствието на Госпожа Глупост, докато наградите са дълъг живот, за да се насладим на плодовете на мъдростта. Може да изглежда егоистично, но нашето собствено благополучие е основната причина да изберем мъдростта.

2. Безумецът (Притчи 7).

Цел: Да разпознаем глупостта в себе си, като създадем профил на безумеца въз основа на избрани притчи.

Въпрос 1. Стихове 1–5 и 24–27 са думи на баща към сина му, които го призовават да избягва глупостта, като му дават предупреждения за това какво ще се случи, ако синът бъде съблазнен от глупостта. Като конкретен пример за това, за което говори, бащата разказва сцена, която всъщност е наблюдавал. Няма причина да се съмняваме, че това, което Соломон описва в тези стихове, е нещо, което той действително е видял от собствения си дворец, който е гледал към улиците на Йерусалим.

Въпрос 2. Сцената се развива по здрач. Млад мъж, който изглежда безцелно се скита, среща жена с ясни намерения да задоволи собствените си страсти.

Въпрос 3. Очевидно младият мъж е „необвързан“. Изглежда, че няма никой наоколо, който да го види да се забавлява с напористата жена – няма семейство, няма родители, няма приятели. Настъпващият мрак вероятно му дава допълнителни идеи, че може да направи нещо незабелязано.

Въпрос 4. Вероятно вярно: тя има храна вкъщи, след като е изпълнила обетите си в храма; тя е направила приготовления да приеме любовник; нейният съпруг е заминал на пътешествие и се очаква да остане дълго време. Вероятно тя е търсила точно него - те могат да се отдадат на страстите си без опасност да ги разкрият или да се изправят срещу неприятни последствия.

Въпрос 5. Добри примери могат да се намерят във всякакви дребни престъпления и нарушения – наркотици, вандализъм, кражби и т.н.

Въпрос 6. Разбира се, на теория това вероятно ще изглежда прекалено драматично. Но за да се опровергае това, е достатъчно да се разгледат престъпленията, породени от сексуална страст, които рутинно се съобщават в медиите. Нападения, убийства и хаос не са необичайни последици от това, което четем в Притчи 7. И, разбира се, същото може да се каже за много други видове глупост.

Въпрос 7. Младият мъж вярва на жената, защото е твърде наивен, за да прозре през евтините ѝ ласкателства. Той никога не обмисля последствията от приемането на нейната покана, така че е напълно неподготвен за неприятностите, които рано или късно ще го сполетят.

Въпрос 8. Област, в които можем да проявим „глупост“ може да е: договаряне на сделка за недвижим имот, инвестиране на $100,000 от наследство, организиране на благовестителска кафе среща в частен дом, засаждане на зеленчукова градина, закупуване на автомобил. Помогнете за извличане на

отговори, като предложите категории – лични взаимоотношения, работа, управление на пари, отдих и т.н. Бъдете готови да предложите редица области, които не са изрично духовни, за да се види, че „безумните“ прояви се срещат не само в „религиозните“ неща.

Въпрос 10. Предпазливостта се придобива чрез знания и опит, независимо от областта на живота. Насочете дискусията към конкретни дейности, които ще образоват и дадат опит в областта, където се търси предпазливост.

3. Избягване на безумния (Притчи 13:19; 17:12; 18:2, 7; 20:3; 26:11).

Цел: Да развием навика за „внимателен живот“, като избягваме опасната глупост, с която се сблъскваме ежедневно.

Общо уточнение: Груповите дискусии за безумния често срещат трудности. Много хора се колебаят да нарекат други глупави или да признаят прояви на глупост в себе си, което затруднява обсъждането на конкретни ситуации. Някой дори може да цитира думите на Исус от Матей 5:22: „а който му каже: „бунтовни безумецо“, ще бъде виновен за огнения пъкъл.“

Съществуват стратегии за справяне с тези предизвикателства. Можете да насърчите групата още от началото да избягва посочване на конкретни хора (освен себе си) по име. Актуални събития често предоставят примери от обществени личности, чиито действия илюстрират притчите. Известни измислени персонажи също могат да служат като източник. Обяснете, че Исус не забранява да наречем някого „глупак“, ако той го заслужава, а предупреждава срещу ядосано, презрително отношение, което се приравнява с убийство.

Въпрос 1. Разярена мечка, лишена от малките си, е явна заплаха, докато глупаците може да не изглеждат опасни при първа среща. В определени граници човек знае какво да очаква от мечка и как да избегне опасността ѝ. При безумците обаче може да не отстъпим навреме, за да избегнем бедствието, което тяхната глупост носи.

Въпрос 3. Притчи 18:2 намеква категорично, че мненията на безумеца са изпълнени с неразбиране. Когато глупавите хора настояват да ги изразяват публично, те демонстрират невежество пред онези, които знаят по-добре. Когато действат според собствените си мнения, те жънат последствията.

Въпрос 4. Човек, който непрекъснато говори, особено ако не отчита какво казват другите, прави от собствената си уста чудесен „детектор за глупост“.

Въпрос 5. В сърцето на глупака стои обсебващо самочувствие. Той мисли толкова високо за себе си, че мненията на другите нямат никаква стойност. В резултат, той винаги говори, но никога не слуша. Това поведение е точно обратното на поведението на мъдрия човек.

Въпрос 6. Ако вторият ред започва със „затова“, това предполага, че злото е нещо, към което глупакът копнее и затова не се отклонява от него. „Притчата ни показва, че проблемът на безумеца не е умствен или образователен недостиг, а морална наклонност към злото.“ (виж още: А. Коен, „Притчи“; Франц Делитцш и К. Ф. Кайл, „Притчи, Еклесиаст, Песен на песните“)

Въпрос 7. Без различия в гледните точки или намеренията не може да има кавга. Склонността на безумеца към кавги произлиза от две неща – неговата противопоставеност на всичко здраво, разумно и смислено в света около него, и твърдата му убеденост, че той е прав, а всички други грешат.

Въпрос 8. Възможни са множество прозрения, но акцентирайте върху две: (1) Това е „естествено“ за куче. Това е типично поведение за кучета и затова образът говори за непоправимостта на характера на безумеца. (2) Образът е отвратителен. Ако можем да наблюдаваме такова поведение в куче без да изпитаме отвращение, това говори нещо нелицеприятно за нас. Колко повече, ако глупакът не събужда отвращение в нас.

Въпрос 9. Ако е възможно, насърчете участниците да изразят различни гледни точки, за да може да взаимодействате. Притчите ясно ни насърчават да преценяваме характера на другите и при нужда да заключим, че някой е безумец. Исус ни предупреждава, че същите оценки, които прилагаме към другите, могат – и ще – бъдат приложени към нас (Матей 7:2–5). Но това не означава, че трябва напълно да се въздържаме от такива оценки. Притчите ни предупреждават, че неспособността да разпознаем и избегнем глупака е опасна за нашия характер, благополучие и дори за живота ни. Поглед към Матей 7:6 показва, че Исус е съгласен.

Въпрос 10. Ако групата се чувства достатъчно комфортно, можете да поканите участниците да споделят примери за собствено глупаво поведение. Или можете първо да направите въпроса като тихо размишление, и после да насочите разговора към целите за промяна.

4. Намиране на Мъдростта (Притчи 13:10, 20; 14:12; 15:12; 21:30; 25:12).

Цел: Да се подготвим да търсим умения, които ни липсват, от мъдри мъже и жени, които ги притежават.

Въпрос 1. Две от притчите разглеждат опита. Притчи 13:20 препоръчва да ходим с мъдрите, тоест да споделяме техния опит. Притчи 14:12 показва, че можем да се научим по-добре, отколкото сме мислели първоначално – ако оцелеем след грешните си преценки. Като цяло обаче притчите сочат, че мъдростта се получава най-добре от мъдри хора, а не само от суровия опит. Независимо дали идва чрез съвет (Притчи 13:10), корекция (Притчи 15:12) или упрек (Притчи 25:12), мъдростта се предава най-добре от мъдри хора на онези, които искат да станат мъдри.

Въпрос 2. Независимо дали се учим чрез личен опит или наставничество от мъдър човек, неизбежно се изправяме пред собствените си слабости и недостатъци. Ако характерът ни не може да приема корекция, няма как да станем мъдри.

Въпрос 4. Разбира се, възможни са много идеи. Добро училище би имало някои от следните характеристики:

1. Ясно структурирана учебна програма, акцентираща върху конкретни понятия или техники, а не такава, която оставя ученика да се развива сам (Притчи 13:10).

2. Учители, доказали се и успешни в своята област (Притчи 13:20).

3. Учебна философия, която цели коригиране на немъдро поведение (Притчи 15:12).

4. Ценности и цели, които не са в противоречие с Божиите (Притчи 21:30).

5. Завършили ученици, които ценят училището за това, което е постигнало в тях (Притчи 25:12).

Въпрос 6. Евтини и достъпни източници на мъдрост съществуват сред нашите познати. Навсякъде около нас има хора с умения, ценни за нас. Ако подходим правилно, техните умения могат да станат наши. Да предложим помощ е един от начините да се учим от тях. Понякога просто да поискаме съвет от тях може да отвори ново измерение в нашите взаимоотношения.

Въпрос 7. „Помъдряването“ означава да се изправим срещу собствените си слабости, недостатъци и проблемни области. Често ще бъде неприятно да научим за тях – особено ако сме мислели, че са наши силни страни! За да станем мъдри, трябва да можем и да сме готови да променим мнението си за себе си. Това не е лесно и не винаги приятно.

Въпрос 9. Винаги най-голямата опасност идва от това, което не знаем. Човешкото знание е ограничено и решенията, взети само въз основа на собственото ни разбиране, неизбежно ще бъдат неточни.

Въпрос 10. Най-простият отговор е, че не можем да знаем със сигурност. Притчи 21:30 ни напомня, че когато Бог действа в историята, Неговата воля надделява над всяка конкурентна цел, дори ако тя изглежда „праведна“ (т.е. не включва очевиден грях). Най-доброто, което можем (и трябва) да направим, е да проверим дали нашите цели и начините за постигането им са в хармония с Божия характер и намерения, разкрити в Писанието.

5. Лоши думи (Притчи 6:12-14; 16:30; 17:4; 18:8; 26:23; 29:5).

Цел: Да се предпазим от вредните последици на глупавата или злонамерената реч.

Въпрос 1. Ролевите игри с тези притчи могат да генерират незабавни и остри прозрения. Ако е възможно, нека трима души изиграят сцена с продължителност не повече от 15-20 секунди. Персонажите трябва да включват:

- Зъл, мълчалив комуникатор;
- Човекът, към когото той или тя насочва мълчаливата реч;
- Човекът, за когото се говори – жертва, цел, обект на презрение, подигравка или атака.

Тъй като „говорещият“ е в същата стая като жертвата, той или тя трябва да използва жестове, за да изрази мнението си за жертвата, без тя да разбере.

Въпрос 3. Опасно е да слушаме този вид реч, защото това ни прави съучастници. Да приемем такава комуникация не само ни кара да гледаме, но и да се присъединим и да споделим враждебността, макар и само за момент, срещу

жертвата. След първата стъпка на „слушане“ може да бъде неудобно или трудно да се оттеглим, а изкушението да изследваме по-нататък какво означава жестът може да се окаже неустоимо.

Въпрос 4. Разбира се, лошите думи не са магически; те нямат силата да трансформират характера ви веднага щом ги чуете. Глаголите „слушам“ и „обръщам внимание“ предполагат, че когато слушателят „има ухо“ за този вид неща, е правилно да се характеризира такъв човек като нечестив или лъжец.

Въпрос 5. Ако е възможно, създайте общ списък, който всички да виждат наведнъж – на бяла дъска, голям лист хартия или проектор. Забавно е да обиколите групата, като всеки човек допринася с наблюдение, докато всички предложения се изчерпят. Общият списък става основна точка за дискусия относно тази притча. Основният момент, който не трябва да пропуснем, е следният: привлекателността на клюките; тяхната желателност; тяхната сила да доставят удоволствие, да събудят апетит и да развият вкус към тях у слушателите.

Въпрос 6. След като се консумират, такива клюки са почти невъзможни за премахване. Дори ако мислим, че са злонамерени, неверни или разрушителни, те остават с нас като нещо, с което трябва да се справим.

Въпрос 7. Ако групата има трудности с разбирането на тази притча, посочете, че пламенните устни се сравняват с привлекателно покритие от глазура, а злото сърце се сравнява с безполезна глинена посуда. Очевидната заплаха, която Притчи 26:23 подчертава, е следната: чрез своето изкуство, красота или блясък (някои очевидни характеристики на глазурата върху керамика) лошите думи могат да прикрият основен и безполезен характер (съответстващ на безполезната глина под глазурата). Втора заплаха – думите имат голяма сила да заблуждават, и ако този факт закорави ухото на слушателя с цинизъм, той или тя може не само да отхвърли злото, което думите могат да причинят, но и голямото добро, което здравословните, истинни думи могат да донесат.

Защита? Хората, които разбират от керамика, могат да разпознаят евтините изделия, дори ако имат красива глазура. За да разпознаем злото сърце, покрито с пламенни устни, е необходима подобна проницателност за хората.

Въпрос 8. Отговорите на този въпрос може да са полезни или не, в зависимост от броя на истински смирените хора в групата. Истинско смирение е необходимо, за да признаем, че сме давали или получавали ласкателства, особено такива, които водят до вреда. Бъдете готови със собствен пример и насочете дискусията около него, ако е необходимо.

Въпрос 9. С една дума, даването или получаването на ласкателства е лесно. Алтернативите на ласкателството (мълчание или много умело и дипломатично казване на истината) обикновено са трудни. Повечето от нас предпочитат да кажат нещо хубаво, отколкото нещо критично, но понякога ни липсва умение да разпознаем нещо автентично добро, върху което да коментираме. Добавете към това потенциалната ни изгода от това да угодим на друг, и имате мощен стимул за ласкателство. Що се отнася до слушането на ласкателства, кой може честно да каже, че предпочита критика?

6. Добри думи (Притчи 10:19; 15:23; 16:24; 17:10; 24:26; 25:11-12)

Цел: Да придобием способността да правим добро чрез думите си, като развиваме здравословни навици на реч.

Въпрос 1. Качествата на добрите думи са почти сетивни според тези притчи. Те са красиви, сладки, здравословни и лечебни. Макар само една притча да прави сравнение с храна (Притчи 16:24), от тези притчи получаваме усещането, че добрите думи са като вкусна, здравословна храна.

Въпрос 2. В предишното изучаване видяхме колко лесно е да говорим лоши думи, докато добрите изискват значителна практика и усилия. Следователно, колкото повече говорим, толкова повече възможности има за грешки и вреда.

Въпрос 4. Що се отнася до думите, основната разлика между мъдър човек и глупав е следната: глупостта говори лесно и щедро; мъдростта е бавна да говори и бърза да слуша, което включва никакво говорене. Следователно основната тактика за преодоляване на многословието е просто да се въздържаме от говорене! За да направим това социално възможно, можем да се стремим да развием навик да задаваме въпроси на другите, за да ги насърчим да говорят, като се въздържаме от собствените си коментари, докато и освен ако не бъдат поискани. Специфични стратегии могат да включват помощта на приятел или съпруг/съпруга (който може да ни потупа под масата).

Въпрос 5. За глупак или простак ще бъде много трудно да направи разлика, тъй като той или тя може да се наслаждава на слушането на всякакви думи. Лечението предполага някаква вреда или недостатък в нас, който приятните думи подобряват. Ако сме достатъчно смирени, за да разпознаем дефект в себе си, ще можем да различим думи, които подобряват нашите недостатъци, от думи, които просто ги прикриват.

Въпрос 6. Дори ако сме били несправедливо или неправилно порицани, самото порицание ни насочва към възприятията на този, който го изразява. Много по-важно от защитата ни би било да разберем какво е подтикнало порицаващия да ни критикува на първо място.

Въпрос 7. Нашето моделиране на мъдростта може да помогне на мъдростта да расте у тези, които имат очи да наблюдават.

Въпроси 8-9. Смисълът на тази притча се откроява, когато попитаме дали целувка по устните от напълно непознат е различна от целувка по устните от специален човек. Едната ще приемем с радост; другата ще отхвърлим като странно нахлуване, дори ако е умело направена. Независимо колко здравословен или полезен може да бъде откровен отговор за нас, ние го приемаме така, както приемаме целувки – от тези, които ценим, нашите довереници, нашите любими, нашите близки приятели. Притчата казва много за тези, на които предлагаме нашите откровени наблюдения. Освен еротичните контексти на „Песен на песните“, това е единственото споменаване в Стария Завет на целувка по устните.

Въпрос 10. Сред характеристиките на подходящите думи са тяхната голяма стойност, поразителна красота и очевидното майсторство, вложено в тяхното изпълнение. За да говорим подходящи думи, ни трябват уменията (и практиката), необходими за тяхното създаване, както бижутерът трябва да отдели значително време за развиване на умения, за да превърне благородните метали в произведения на изкуството.

7. Мързеливецът (Притчи 6:6-8; 13:4; 15:19; 22:13; 24:30-34; 26:14-16).

Цел: Да избегнем съдбата на мързеливеца, като отбележим как неговата леност проваля всичко в живота му.

Въпрос 1. Следните характеристики са най-очевидните, въпреки че са възможни и други, в зависимост от нюансите, открити в притчата:

- Никога не довършва нещата (Притчи 26:15);
- Обича съня (Притчи 24:30-34; 26:14);
- Рационализира (Притчи 22:13);
- Вярва на собствените си оправдания (Притчи 26:16);
- Никога не започва нещата (Притчи 22:1, 3; 26:14, по подразбиране);
- Никога не е удовлетворен (Притчи 13:14).

Въпрос 3. Използвайте този въпрос, за да насърчите всички да се отпуснат малко относно собствените си недостатъци тук.

Въпрос 4. Характеристиките включват:

- Самонасочване (Притчи 6:6-8);
- Усърдие (Притчи 13:4);
- Праведност (Притчи 15:19);
- Мъдрост (Притчи 26:16).

Разбира се, простото размишление върху поведението на мравките ще предложи други характеристики, като най-очевидните са: усърдие, постоянство и работа в екип.

Въпрос 5. Притчи 15:19 казва, че пътят на мързеливеца е ограда от тръни; тоест неговото движение е изпълнено с препятствия и трудности. За разлика от това, пътят на праведния е гладък и лесен. Ироничният момент е, че мързеливите хора, когато изобщо работят, трябва да работят по-усилено и с повече трудности от праведните! Избягвайки работата, те избягват ефективната работа. Така че, когато необходимостта ги принуди да работят, те откриват, че работата им е трудна и неефективна.

Въпрос 7. Ако има една характеристика, която се откроява при мравката, това е постоянството. Работата, която всяка мравка върши по всяко време, е малка в сравнение с цялостната задача. Но работата се свършва, защото всяка мравка изпълнява своята част с посвещение. Усърдната работа може, в крайна сметка, да произлезе от леност. Постоянната работа е добродетел.

Въпрос 8. Тук трябва да се подчертае, че проектите трябва да се разделят на управляеми сегменти, вместо да се оставят да растат толкова големи чрез пренебрегване, че трябва да се изпълнят с едно херкулесово усилие. Можете да постигнете високо ниво на практичноат като позволите на групата да измисли план за действие за една или две области на мързел, споменати по-рано.

Въпрос 9. Бедността, която побеждава мързеливеца, е като крадец, който се промъква незабелязано. Нейното настъпване не е внезапно или шокиращо. Виждаме, че мързеливецът обеднява на етапи, които съответстват на неговата собствена бавност да работи. Няма нищо, което ленивият може да направи, за да предотврати бедността, тъй като тя е резултат от дълго инвестиране в мързел, което не може да бъде компенсирано с трескава, внезапна активност.

Въпрос 10. Ако има някаква надежда за мързеливеца, тя е в осъзнаването, че избягването на работа само отлага проблема. Работенето елиминира проблема. И разбира се, наградите за последното заменят наказанията за първото. Казано по друг начин, човекът, който наистина иска да работи по-малко, ще работи по-умно, а не по-усилено.

8. Богатство и бедност (Притчи 10:4, 15, 22; 13:8; 18:11, 23; 19:4; 21:6; 30:8-9).

Цел: Да преоценим стандартите, които използваме, когато оценяваме предимствата и недостатъците на материалните притежания.

Въпроси 1-2. Предимства на богатството:

- Защита и сигурност, както укрепен град осигурява защита и сигурност (Притчи 10:15);
- Способността да откупиш живота си (Притчи 13:8);
- Много приятели (Притчи 19:4).

Бъдете наясно, че членовете на групата могат да оборкат предимствата или недостатъците на богатството с неща, които водят до богатство. Например, някой може да предложи, че богатството показва, че човек е в благоволение пред Бога (Притчи 10:22) или обратно, че богатството показва, че някой е нечестен (Притчи 21:6).

Недостатъци на богатството:

- То може да заблуди богатия човек (Притчи 18:11);
- То може да насърчи суровост у богатия човек (Притчи 18:23);
- То може да развие арогантна независимост от Бога (Притчи 30:8-9).

Известни личности ще предоставят множество примери. Много такива личности ясно показват, че увеличаването на възможностите и способността да ги избирате проклятие за хората чиито характери клонят към грях или глупост.

Въпрос 4. Богатството е недостатък, доколкото става предлог за откупване на живота на богатия човек (например бедните хора не привличат похитители, които търсят парични откупи). Тази идея разглежда откупа в конкретен смисъл. Ако разглеждаме откупа в по-фигурен смисъл – че богатството е като откуп за живота на човек – тогава притчата твърди, че богатството има силата да запази или удължи живота, както когато богатите хора могат да си позволят скъпа, животоспасяваща медицинска помощ или дори по-здравословна диета от тези, които са абсолютно бедни.

Въпрос 5. Тъй като притчата изглежда противопоставя две идеи, липсата на заплаха за бедните би предположила наличието на заплаха за богатите – следователно Притчи 13:8 говори, че богатството е недостатък.

Въпрос 6. Първият ред на Притчи 10:15 изразява предимство на богатството, което се противопоставя на съответния недостатък на бедността във втория ред. В Притчи 18:11 обаче смисълът на първия ред е по-ироничен. Макар да не отрича сигурността на богатството, тази сигурност може да бъде по-скоро въображаема, отколкото реална, и следователно то е повече недостатък, отколкото предимство.

Въпрос 7. Популярен мит гласи, че богатите хора имат налични опции за избягване на данъчно облагане, които хората с по-ниски доходи нямат. Както всички наистина добри митове, този има няколко корени в реалността, най-вече във факта, че богатството носи не само повече опции за инвестиции и придобивания, но също така излага човек на по-голямо разнообразие от данъчно облагане (и съответни стратегии за намаляване на данъците). Правителствата вземат пари от тези, които ги имат. Далаският икономист Скот Бърнс го каза кратко: „Богатите са различни; те плащат повече данъци“ (Dallas Morning News, 27 декември 1988 г., бизнес секция, стр. 1).

Въпроси 8-9. Недостатъци на бедността:

- Бедността може да доведе до разруха отвъд бедността (Притчи 10:15);
- Бедността може да смали човек до пълна зависимост от милостта на друг (Притчи 18:23);
- Бедността намалява кръга на приятелите на човек (Притчи 19:24);
- Бедността може да доведе до грях (Притчи 30:8-9).

Предимства на бедността:

- Бедните са свободни от заплахите, които богатството привлича (Притчи 13:8);
- Бедните избягват заблудите на богатството (Притчи 18:11);
- Бедните избягват корупцията на характера, която може да произлезе от богатството (Притчи 18:23).

Въпрос 10. Трудността при назоваването на примери може да възникне, защото повечето примери са отрицателни – тоест те се състоят от неща, които не са се случили поради действителна или възприемана бедност. Тривиален, но действителен случай: тези, които карат „стари“ автомобили, почти никога не страдат от кражба на автомобили или кражба на имущество от техните превозни средства.

Въпрос 11. Ставаме твърде богати, когато сме изкушени да зависим повече от богатството си, отколкото от Бога. Ставаме твърде бедни в момента, когато бедността ни изкушава да нарушим Божия закон. Богатството или бедността изпитват характера на човек и разкриват какъв е той наистина.

9. Даване (Притчи 14:21, 31; 19:6, 17; 21:13).

Цел: Да разберем как най-добре да помагаме на другите чрез даване.

Обща бележка: Когато група обсъжда даването, някои често разширяват понятието за даване, за да включат даване на време, талант, приятелство и подкрепа, или бедните се разглеждат като тези, които са „бедни“ в образование, възможности, външен вид, приятели и т.н. Притчите и повечето текстове в Библията за даването разглеждат бедните като тези, които са лишени от материални нужди, като храна, облекло или подслон. Да дадеш означава да осигуриш тези материални нужди от собствените си материални ресурси. Макар често да е полезно да се екстраполира учението на притчите от непосредствения им смисъл към свързани области, такава екстраполация е най-добре да се прави, след като притчите са разбрани в конкретни термини. Как можем да говорим за даване на неща като утвърждение или приятелство, ако не сме се научили да се разделим с излишното палто в гардероба?

Въпрос 1. Нуждаещите се в Притчи 14:21 са нашите нуждаещи се „ближни“, както показва сравнението на редовете. Те са нуждаещите се, които срещаме в нашия квартал, сред нашите приятели – тези, които виждаме, докато се движим по рутинните си пътища в училищата, работните места и църквите си. Притчи 14:21 насочва вниманието ни към тези нуждаещи се, които са непосредствено пред нас и на които често можем да помогнем веднага.

Въпроси 3-4. На Бога може да бъде показано презрение, когато Неговите създания са потискани, точно както на всеки художник е показано презрение, когато неговото произведение на изкуството е оклеветено, осмяно или унищожено. От друга страна, на Бога може да бъде показано презрение, когато Неговото собствено създание действа по начин, който отразява зле на Създателя, както художниците са опозорени от лошо, некачествено или дефектно произведение, което са направили. Обратно, когато хората показват доброта към нуждаещите се, Бог е почитан по два начина:

- Първо, защото Божието творение (нуждаещите се) е оценено и обгрижено;
- Второ, защото Неговото творение (добрите хора) отразява в поведението си добротата на Бога, Който ги е създал.

И в двата случая Божият образ в нас ни дава способността да почитаме или оклеветяваме Бога чрез собствените си действия към другите.

Въпрос 5. Приятели, които са с нас само в добри времена, се стичат към този, който има репутация на щедрост. Естествено, това усложнява способността на даващия да използва разсъдливост в своето даване, тъй като тези, които се събират около него, несъмнено ще имат много убедителни неща за съвет. Друг проблем възниква, ако репутацията ви ви заслепи заради възхищението, което получавате за вашата щедрост. Съветът на Исус е най-добър тук: „А когато ти правиш милостиня, нека лявата ти ръка не узнае какво прави дясната, за да става твоята милостиня в тайно; и твоят Отец, Който вижда в тайно, ще ти въздаде наяве.“ (Матей 6:3-4).

Въпрос 7. Достатъчно е шокиращо да мислим, че Бог би приел заем на първо място. Според този възглед Бог възнамерява да задоволи нуждата на бедния човек, но това се случва, когато ние задоволяваме тази нужда вместо Него, като по този начин „заемаме“ на Бога – използвайки нашите ресурси за Неговите цели. Ако искате да „заемете“ нещо на Бога, тогава дайте на тези, на които Бог би дал. Как даваме на нуждаещите се се влияе от това – даваме без никакви условия; не трябва да очакваме възнаграждение или дори благодарност от нуждаещия се човек.

Въпрос 8. Някои хора изглежда смятат, че е подхристиянско да даваме с очакване за награда. Но Библията ясно показва, че щедрите светци са Божии настойници, които изпълняват Неговата воля и изпълняват Неговите цели. Би било несправедливо, ако Бог не възнагради Своите верни настойници!

Въпрос 9. Отговорът е може би да, може би не. Използвайте този въпрос, за да изясните и да проучите приложенията на притчите в това изучаване, заедно с всички други принципи за даване, които са се появили по време на дискусията. Трябва да се поддържат две граници:

- Първо, съществуват легитимни нужди, които далеч надхвърлят способността на всеки индивид да ги задоволи. Съответно, не трябва да се чувстваме виновни, че не задоволяваме всички съществуващи нужди (вина, която някои молби се опитват да разпалят).
- Второ, трябва да избягваме пренебрегването на вече съществуващи задължения към нашето семейство, родители, деца или каквото и да е.
- От друга страна, не трябва да използваме нашата неспособност да задоволим всички нужди като извинение за това, че не задоволяваме никакви. Притчи 21:13 ясно ни предупреждава да не се отвръщаме умишлено от нуждаещите се. Най-мъдрият курс е да култивираме навик на даване. Проект, включващ участниците в дискусионната група, е полезен начин за завършване на това изучаване.

Въпрос 10. Търсете две неща като минимално приложение на мъдростта на тези притчи:

- Първо, ангажирането на определено количество от нашите ресурси за подпомагане на бедните ще гарантира, че правим нещо с последователност. Ако вдовицата може да даде своите две лепти, никой от нас не може да се оплаква, че няма какво да даде.
- Второ, трябва да потърсим някой около нас, на когото да помогнем – някой, когото можем да видим, докоснем и поговорим с него. Това ще ни позволи да видим от първа ръка резултатите от нашето даване. Тази „обратна връзка“ ще насърчи проницателност при оценяването на възможностите за „даване от разстояние“ чрез благотворителни агенции.

10. Планиране на бъдещето (Притчи 11:3; 14:12; 15:22; 16:9; 21:5, 31; 27:1).

Цел: Да научим ефективни техники за планиране, за да направим живота си по-плодотворен и безпроблемен.

Въпроси 1-2. Притчи 14:12 потвърждава нашата неадекватност да правим непогрешими преценки, а Притчи 27:1 ни напомня за нашето недостатъчно знание. Дори курс на действие, който изглежда разумен и безопасен, може да бъде смъртоносен, а дори добрите ни планове могат да бъдат обърнати. Тези въпроси служат основно за освобождаване на мисленето на групата, използвайки самите притчи като отправна точка. Бъдете нащрек за конкретни ситуации, споменати, които могат да бъдат преразгледани по-късно в дискусията в светлината на конкретни притчи.

Въпрос 3. Характеристики, които подобряват планирането:

- Почтеност (Притчи 11:13);
- Лична отговорност (Притчи 16:9; 21:31);
- Усърдие (Притчи 21:5).

Характеристики, които пречат на планирането:

- Двуличие (Притчи 11:3);
- Прибързаност (Притчи 21:5);
- Арогантност (Притчи 27:1).

Въпрос 4. Ако планирането беше просто въпрос на събиране на информация и правене на прогнози, тогава машините биха могли да вършат работата адекватно. (Всъщност за планиране, където информацията сама по себе си е значима, компютрите бързо заменят човешките плановици.) Но планирането включва и фактори като цели, средства и интереси, които се конкурират с плановете, които правим. Така моралните стандарти и избори бързо излизат на повърхността, а характерът на планиращия става основен фактор в направените планове.

Въпрос 5. Съветник в Притчи е всеки, който е компетентен да предложи съвет в областта, където е необходим съвет. Например, автомеханик може да ви посъветва относно странни шумове в колата ви, но не и относно странни шумове в стомаха ви.

Човек се консултира със съветник за две неща:

- Знание за дадена област;
- Опит в планирането или решаването на проблеми в тази област.

Изключително малко вероятно е един човек да има цялото знание и мъдрост. Следователно, умножаването на съветниците означава умножаване на резервоара от знания и опит, на които можем да се опрем, за да направим плановете си.

Въпрос 6. Като усърден плановик вие не сте прибързани. При планирането на пикника ще отделите толкова време, колкото е необходимо, за да разгледате всички подробности, да предвидите проблемите, преди да възникнат, и да направите резервни планове. Тъй като проектът е сложен, трябва да се уверите, че местоположението, храната, напитките, игрите и оборудването за игри, както и транспортът са добре обмислени. Усърдието ви кара да планирате за лошо време и за първа помощ. Усърдието ви кара да набирате помощници, да ги инструктирате внимателно за техните отговорности и след това да наблюдавате работата им, за да се уверите, че е свършена навреме. Усърдието, следователно, е задълбоченост във вниманието към детайлите и в изпълнението на направените планове.

Въпроси 7-8. Първо, вярващият ще се консултира с обявените цели на Бога, където е възможно, особено както са достъпни в Библията. Ако нашите планове се противопоставят на плановете на Бога, желанията на Бога или характера на Бога, ще ги изоставим (ако сме мъдри). От друга страна, когато можем да планираме по начин, който да съобрази нашите цели с тези на Бога, вероятността за успех се увеличава. Второ, мъдрият човек ще се моли. Освен че правим

планове, трябва да се обърнем към Този, Който може да направи всеки план успешен или неуспешен. Трето, нашата лична почтеност винаги е ръководство във вселена, която Бог е създал и над която Той управлява (вижте кариерата на Йосиф като пример).

Въпрос 9. Притчи като 16:9 и 21:31 противопоставят Божия суверенитет и човешката отговорност. Притчите не се опитват да примирят предполагаемите им несъответствия. По-скоро те просто ги утвърждават едновременно (както прави Новият Завет на няколко места; вижте особено Йоан 1:12-13; Филипяни 2:12-13), като настояват, че нито едното не отрича другото.

Притчи 16:9 утвърждава, че дори стъпките на курса на човек са определени от Бога. Но това по никакъв начин не намалява нуждата или отговорността на човек да прави планове. Притчи 21:31 приписва победата в битката на Бога, но това не означава, че конят не трябва да бъде подготвен. Божият суверенитет не може да обезкуражи планирането. За тези, които познават Бога и Му се доверяват, Неговият суверенитет може само да подобри тяхното планиране за бъдещето.

Уилиам Маузър *има магистърска степен по богословие (Th.M.) от Семинарията в Далас със специализация в Стария Завет и семитски езици. В момента е директор на Международния съвет за изследвания на пола и живее в близост до Далас, Тексас, заедно със съпругата си и трите си дъщери.*